

Balanscentrale

Statistieken betreffende de
jaarrekeningen van ondernemingen,
de jaarrekeningen van grote
verenigingen zonder winstoogmerk
en private stichtingen, en de sociale
balansen

Verklarende nota voor het boekjaar 2009

De informatie opgenomen in deze handleiding kan worden gewijzigd zonder voorafgaandelijke kennisgeving. De Nationale Bank van België kan niet verantwoordelijk worden gesteld voor schade, van welke aard dan ook, die direct of indirect voortvloeit uit of betrekking heeft op het gebruik van deze handleiding.

© Nationale Bank van België, Brussel.

Alle rechten voorbehouden.
De volledige of gedeeltelijke veelelvoudiging van deze brochure voor educatieve en niet-commerciële doeleinden is toegestaan mits bronvermelding.

Gegevens 1 mei 2011. Deze publicatie bestaat eveneens in het Frans.

Inhoud

1. INLEIDING	5
2. SOORTEN STATISTIEKEN.....	7
3. STATISTISCHE POPULATIE	9
3.1 Jaarrekeningen van ondernemingen.....	9
3.1.1 <i>Jaarrekeningen die deel uitmaken van de statistieken.....</i>	9
3.1.2 <i>Niet in de statistieken opgenomen jaarrekeningen van ondernemingen.....</i>	11
3.1.2.1 <i>Jaarrekeningen opgesteld door onderstaande ondernemingen volgens een afwijkend model.....</i>	11
3.1.2.2 <i>Jaarrekeningen van buitenlandse ondernemingen</i>	11
3.1.3 <i>Uitsplitsing van de ondernemingen in functie van hun rechtsvorm en de aard van het gebruikte jaarrekeningmodel.....</i>	11
3.1.4 <i>Sectorale uitsplitsing van enkele kenmerkende grootheden - Boekjaar 2009.....</i>	12
3.2 Jaarrekeningen van de verenigingen	13
3.2.1 <i>Jaarrekeningen van verenigingen die deel uitmaken van de statistieken</i>	13
3.2.2 <i>Niet in de statistieken opgenomen jaarrekeningen van verenigingen</i>	14
3.2.3 <i>Sectorale uitsplitsing van enkele kenmerkende grootheden - Boekjaar 2009.....</i>	15
3.3 Sociale balansen	16
3.3.1 <i>Sociale balansen opgenomen in de statistieken</i>	16
3.3.1.1 <i>Sociale balansen die deel uitmaken van de jaarrekening van ondernemingen.....</i>	16
3.3.1.2 <i>Sociale balansen die deel uitmaken van de jaarrekening van grote verenigingen en private stichtingen.....</i>	16
3.3.1.3 <i>De rechtspersonen die hun sociale balans aan de Nationale Bank moeten bezorgen buiten de jaarrekening</i>	16
3.3.2 <i>Uitsplitsing naargelang de rechtsvorm en de aard van het gebruikte model van sociale balans</i>	17
3.3.3 <i>Sectorale uitsplitsing volgens de aard van het model</i>	17
4. GROEPERINGS WAARVOOR STATISTIEKEN BESCHIKBAAR ZIJN	19
4.1 Groeperingen volgens de activiteitssector	19
4.2 Groeperingen per rechtsvorm	20
5. GEPUBLICEEERDE STATISTIEKEN	21
5.1 Globalisaties van rubrieken	21
5.2 Gepubliceerde ratio's van ondernemingen.....	22
5.2.1 <i>Algemeenheden.....</i>	22
5.2.2 <i>Ratio's die voor de ondernemingen berekend worden - beschrijving.....</i>	22
5.2.3 <i>Gemiddelde ratio's en spreiding van ratio's in kwartielen.....</i>	28

5.2.4	<i>Methodologische opmerkingen</i>	28
5.2.5	<i>Definitie van de ratio's voor ondernemingen</i>	31
5.3	Gepubliceerde ratio's van verenigingen en stichtingen	40
5.3.1	<i>Algemeenheden</i>	40
5.3.2	<i>Waarschuwing voor wat betreft de draagwijdte en representativiteit van de statistieken op basis van de jaarrekeningen van verenigingen en stichtingen</i>	40
5.3.3	<i>Ratio's die voor de verenigingen en stichtingen berekend worden - beschrijving</i>	42
5.3.4	<i>Gemiddelde ratio's en spreiding van ratio's in kwartielen</i>	47
5.3.5	<i>Methodologische opmerkingen</i>	47
5.3.6	<i>Definitie van de ratio's voor verenigingen en stichtingen</i>	49
6.	LEVERINGSWIJZEN EN PRIJZEN VAN DE STATISTIEKEN	57
6.1	Online op de website van de Nationale Bank	57
6.2	Op cd-rom	57
6.3	Op papier	57
7.	BIJLAGEN	59
7.1	BIJLAGE 1 - Sectorale groeperingen waarvoor de statistieken beschikbaar zijn ..	60
7.1.1	<i>Statistieken op basis van de jaarrekeningen van ondernemingen en de sociale balansen</i>	60
7.1.2	<i>Statistieken op basis van de jaarrekeningen van verenigingen en sociale balansen</i> ...	69
7.2	BIJLAGE 2 - Lijst van de groeperingen volgens de juridische vorm op basis van de PU 450 (Geheel van alle activiteitensectoren)	71

1. Inleiding

De Balanscentrale heeft voor het boekjaar 2009 drie categorieën van statistieken opgemaakt op basis van de aan haar overgemaakte gegevens:

- de statistieken betreffende **gestandaardiseerde jaarrekeningen neergelegd door de niet-financiële ondernemingen** (met inbegrip van de rubrieken van de sociale balans die er deel van uitmaken)
- de statistieken betreffende de **gestandaardiseerde jaarrekeningen neergelegd door de grote verenigingen zonder winstoogmerk en private stichtingen** (met inbegrip van de rubrieken van de sociale balans die er deel van uitmaken)
- de statistieken betreffende het **geheel van de sociale balansen**, ongeacht of zij in de door de ondernemingen en grote verenigingen zonder winstoogmerk en private stichtingen neergelegde jaarrekeningen geïntegreerd zijn, of afzonderlijk werden neergelegd.

Artikel 106 van het *Wetboek van Vennootschappen* verleent de Nationale Bank van België de bevoegdheid om naamloze globale statistieken op te maken en te publiceren betreffende de gegevens of een gedeelte van de gegevens die in de bij haar door de ondernemingen neergelegde jaarrekeningen zijn vervat. Enkel de jaarrekeningen neergelegd door de ondernemingen onderworpen aan boek II, titel I van het *Koninklijk Besluit van 30 januari 2001 tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen* komen in aanmerking. Dit Koninklijk Besluit bepaalt de vorm en de inhoud van de jaarrekening van de betrokken ondernemingen die, in principe, verplicht gebruik moeten maken van de door de Nationale Bank uitgegeven standaardmodellen. Jaarrekeningen die volgens deze modellen werden opgesteld, worden verder in de tekst aangeduid met "gestandaardiseerde jaarrekeningen van ondernemingen" of, naargelang het geval, met:

- jaarrekeningen / volledig model voor ondernemingen
- jaarrekeningen / verkort model voor ondernemingen.

De artikelen 17 en 37 van de *wet van 27 juni 1921 betreffende de verenigingen zonder winstoogmerk, de internationale verenigingen zonder winstoogmerk en de stichtingen*, verlenen de Nationale Bank de bevoegdheid om naamloze globale statistieken op te maken en te publiceren betreffende de gegevens of een gedeelte van de gegevens die in de bij haar door de grote verenigingen zonder winstoogmerk en de private stichtingen neergelegde jaarrekeningen zijn vervat. Het betreft enkel de jaarrekeningen neergelegd door de verenigingen en stichtingen onderworpen aan de bepalingen van het Koninklijk Besluit van 19 december 2003. Dit Koninklijk Besluit bepaalt de vorm en de inhoud van de jaarrekening van de betrokken verenigingen en stichtingen die, in principe verplicht gebruik moeten maken van de door de NBB uitgegeven standaardmodellen. Jaarrekeningen die volgens deze modellen werden opgesteld, worden verder in de tekst aangeduid met "gestandaardiseerde jaarrekeningen van verenigingen" of, naargelang het geval, met:

- jaarrekeningen / volledig model voor verenigingen
- jaarrekeningen / verkort model voor verenigingen.

De bovenvermelde bepalingen zijn niet van toepassing op de kleine verenigingen die niet verplicht zijn om hun jaarrekening bij de Nationale Bank neer te leggen, noch op de verenigingen die, omwille van de aard van de hoofdactiviteiten die zij uitoefenen, onderworpen zijn aan bijzondere regels, voortvloeiend uit een wetgeving of een openbare reglementering, betreffende het voeren van hun boekhouding en hun jaarrekeningen, voor zover zij ten minste gelijkwaardig zijn aan deze voorzien krachtens de wet.

Artikel 23 van het *Koninklijk Besluit van 4 augustus 1996 betreffende de sociale balans* verleent de Nationale Bank de bevoegdheid om statistieken op te maken betreffende het geheel of een gedeelte van de gegevens die zijn opgenomen in de sociale balansen die:

- hetzij, door de ondernemingen worden neergelegd overeenkomstig de bepalingen van artikel 98 van het *Wetboek van vennootschappen* of van elke wettelijke of reglementaire bepaling die er naar verwijst en, net als de jaarrekeningen waarvan zij integraal deel uitmaken, beschikbaar zijn voor derden
- hetzij, door de verenigingen zonder winstoogmerk en stichtingen worden neergelegd overeenkomstig artikel 17 § 6 van de *wet van 27 juni 1921*, en die, net zoals de jaarrekeningen waarvan zij integraal deel uitmaken, beschikbaar gesteld zijn voor derden; artikel 10 van het *Koninklijk Besluit van 19 december 2003* bepaalt bovendien dat de verenigingen niet gehouden zijn om gegevens betreffende de sociale balans te leveren, zolang zij jaarlijks gemiddeld minder dan 20 werknemers, uitgedrukt in voltijdse equivalenten, tellen¹.
- hetzij, neergelegd zijn conform artikel 107 van het *Wetboek van vennootschappen* of afzonderlijk van de jaarrekening aan de Nationale Bank worden bezorgd krachtens het *Koninklijk Besluit van 4 augustus 1996*, zonder publicatie.

¹ Zij kunnen echter op vrijwillige basis een sociale balans invullen zonder dat zij de drempel van 20 VTE bereiken.

2. Soorten statistieken

Voor het boekjaar 2009 zijn **de statistieken over de gestandaardiseerde jaarrekeningen van ondernemingen** (inclusief de rubrieken van de sociale balans, in de mate dat ze deel uitmaken van deze gestandaardiseerde jaarrekeningen), samengesteld uit:

- globalisaties van de rubrieken, die per groepering het totaal geven van elke rubriek waarvoor een optelling of globalisatie zinvol is (zie punt 5.1)
- spreiding en gemiddelden van financiële ratio's opgesteld, enerzijds, voor de volledige en de verkorte jaarrekeningen afzonderlijk en, anderzijds, voor deze beide categorieën van jaarrekeningen samen (zie punt 5.2).

De statistieken die betrekking hebben op **jaarrekeningen van grote verenigingen zonder winstoogmerk en stichtingen** (met inbegrip van de rubrieken van de sociale balans, voor zover zij deel uitmaken van de jaarrekening), bestaan uit :

- globalisaties van rubrieken (zie punt 5.1)
- en, vanaf dit jaar, spreiding en gemiddelden van financiële ratio's specifiek voor verenigingen (zie punt 5.3).

Hun voorstelling is identiek aan deze die betrekking hebben op de jaarrekeningen van de ondernemingen.

De statistieken over de sociale balansen bestaan enkel uit globalisaties van de rubrieken, verkregen door optelling van alle bedragen van de rubrieken met dezelfde benaming van de individuele sociale balansen. De voorstelling is identiek aan die van de globalisaties van de jaarrekeningen.

3. Statistische populatie

De statistische populatie verschilt naargelang de in aanmerking genomen gegevens afkomstig zijn van:

- jaarrekeningen van ondernemingen
- jaarrekeningen van verenigingen
- sociale balansen.

3.1 Jaarrekeningen van ondernemingen

De globale statistische populatie bestaat uit 344.190 ondernemingen die hun jaarrekening in 2009 hebben afgesloten en deze in principe uiterlijk eind december 2010 hebben neergelegd.

Vooraleer de statistieken worden opgemaakt, spoort de Balanscentrale **systematisch de vergissingen en weglatingen** op die in de individuele jaarrekeningen voorkomen en brengt zij, in de mate van het mogelijke, de nodige verbeteringen aan².

3.1.1 Jaarrekeningen die deel uitmaken van de statistieken

De in aanmerking genomen jaarrekeningen zijn die welke door de ondernemingen, die hun jaarrekening volgens het een gestandaardiseerd model moeten opstellen, worden neergelegd.

Ondernemingen onderworpen aan artikel 98 van het *Wetboek van vennootschappen* of aan elke andere wettelijke of reglementaire bepaling die er naar verwijst en die niet tot de financiële sector behoren of die niet onderworpen zijn aan specifieke bepalingen wegens de aard van hun activiteiten, maken deel uit van de door de Nationale Bank opgemaakte statistieken. Het betreft:

- vennootschappen opgericht naar Belgisch recht in één van de volgende vormen:
 - naamloze vennootschap (NV)
 - commanditaire vennootschap op aandelen (CVA)
 - besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid (BVBA) eventueel met slechts één vennoot (EBVBA)

² "Wanneer op grond van de rekenkundige en logische controles van de Nationale Bank in de neergelegde jaarrekening fouten blijken voor te komen, brengt zij die ter kennis van de onderneming en, in voorkomend geval, van haar commissaris. Wanneer uit die kennisgeving blijkt dat de neergelegde jaarrekening volgens het oordeel van de Nationale Bank wezenlijke fouten bevat, legt de vennootschap binnen twee maanden te rekenen van de verzending van de foutenlijst een verbeterde versie van haar jaarrekening neer" (artikel 102, alinea's 4 en 5 van het *Wetboek van vennootschappen*).
Als een volgens het gestandaardiseerde volledig of verkort model opgestelde jaarrekening via internet, in de vorm van een gestructureerd bestand, wordt neergelegd, dan moet zij aan deze controles voldoen vooraleer zij door de Nationale Bank aanvaard wordt

- coöperatieve vennootschap met beperkte aansprakelijkheid (CVBA)
 - economisch samenwerkingsverband (ESV)
- al dan niet met sociaal oogmerk
- de Europese economische samenwerkingsverbanden (EESV) ingeschreven in België
 - de Europese vennootschappen naar Belgisch recht
 - de vennootschappen opgericht naar Belgisch recht in de vorm van een:
 - vennootschap onder firma (VOF)
 - gewone commanditaire vennootschap (GCV)
 - coöperatieve vennootschap met onbeperkte aansprakelijkheid (CVOA)
 al dan niet met sociaal oogmerk, indien zij onder hun onbeperkt aansprakelijke vennoten één of meer rechtspersonen tellen en tegelijk door het *Wetboek van vennootschappen* als groot worden beschouwd
 - de openbare instellingen die niet werden opgericht in de vorm van een handelsvennootschap, maar die een statutaire opdracht van commerciële, financiële of industriële aard vervullen en bovendien door het *Wetboek van vennootschappen* als groot worden beschouwd.

Naargelang het een grote of een kleine onderneming betreft, zullen de **gestandaardiseerde jaarrekeningen de vorm hebben van een "volledig" of een "verkort" model.**

Een onderneming wordt volgens artikel 15 van het *Wetboek van vennootschappen* als groot beschouwd indien:

- haar gemiddeld personeelsbestand³ op jaarbasis meer dan 100 bedraagt of
- zij meer dan één van de volgende criteria overschrijdt:
 - jaargemiddelde van het personeelsbestand: 50
 - jaaromzet (exclusief btw): 7,3 miljoen EUR⁴
 - balanstotaal: 3,65 miljoen EUR⁴.

Grote ondernemingen moeten het volledig jaarrekeningmodel gebruiken. Kleine ondernemingen mogen het verkort model gebruiken.

Als een onderneming met één of meer andere Belgische of buitenlandse ondernemingen verbonden is in de zin van het *Wetboek van vennootschappen*, dan moeten de criteria inzake omzet en balanstotaal worden berekend op geconsolideerde basis en moet het aantal werknemers dat door elk van de betrokken verbonden ondernemingen jaarlijks gemiddeld wordt tewerkgesteld, worden opgeteld.

Er werd in de statistieken geen rekening gehouden met de jaarrekeningen van ondernemingen die hun maatschappelijke zetel weliswaar in België hebben, maar die hun activiteit hoofdzakelijk uitoefenen in het buitenland. Hetzelfde geldt voor de jaarrekeningen van ondernemingen die in vereffening zijn en waarvan de jaarrekening geen "normale" activiteit meer weerspiegelt.

Jaarrekeningen van buitenlandse ondernemingen die met betrekking tot hun activiteit in België een jaarrekening hebben neergelegd zonder daartoe verplicht te zijn, werden daarentegen wel in de statistieken opgenomen, voor zover deze jaarrekeningen volgens een standaardmodel opgesteld zijn (zie punt 3.1.2.2).

³ Het gemiddeld aantal werknemers is het gemiddelde, uitgedrukt in voltijdse equivalenten, van het aantal werknemers dat op het einde van elke maand van het boekjaar in het personeelsregister is ingeschreven.

⁴ Krachtens het Koninklijk Besluit van 25 mei 2005 zijn deze nieuwe drempels van toepassing op de jaarrekeningen afgesloten of gedateerd vanaf 31 december 2004.

3.1.2 Niet in de statistieken opgenomen jaarrekeningen van ondernemingen

3.1.2.1 Jaarrekeningen opgesteld door onderstaande ondernemingen volgens een afwijkend model

- de kredietinstellingen naar Belgisch recht waarop de *wet van 22 maart 1993* van toepassing is
- de verzekeringsondernemingen die door de Koning zijn toegelaten overeenkomstig de wetgeving betreffende de verzekeringsondernemingen. Deze groep omvat eveneens:
 - de particuliere verzekeringsondernemingen opgericht in de vorm van een onderlinge verzekeringsvereniging of een gemeenschappelijke verzekeringskas
 - de pensioenfondsen opgericht in de vorm van een vereniging zonder winstoogmerk, een onderlinge verzekeringsvereniging of een gemeenschappelijke verzekeringskas
- bepaalde instellingen voor collectieve belegging met een veranderlijk aantal rechten van deelneming (BEVEKS en beleggingsfondsen)
- de grote interbedrijfsgeneeskundige diensten, indien ze door de boekhoudwet als groot worden beschouwd.

3.1.2.2 Jaarrekeningen van buitenlandse ondernemingen

De volgende buitenlandse ondernemingen moeten een jaarrekening neerleggen, maar worden in principe niet in de statistieken opgenomen:

- de buitenlandse ondernemingen die in België een bijkantoor hebben of er één wensen te vestigen (de jaarrekening voor hun Belgische activiteiten moet sinds 1991 niet meer neergelegd worden⁵)
- de buitenlandse vennootschappen die in België geen bijkantoor hebben maar waarvan de effecten in de officiële notering van een Belgische handelsbeurs zijn opgenomen.

De jaarrekening die deze ondernemingen bij de Nationale Bank moeten neerleggen, moet volgens de geldende buitenlandse normen opgesteld zijn.

3.1.3 Uitsplitsing van de ondernemingen in functie van hun rechtsvorm en de aard van het gebruikte jaarrekeningmodel

Rechtsvorm	Aantal neergelegde jaarrekeningen in 2009		Totaal
	volledig model	verkort model	
Naamloze vennootschap	16.683	76.838	93.521
Besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid *	2.940	232.103	235.043
Coöperatieve vennootschap	28	2.173	2.201
Coöperatieve vennootschap met beperkte aansprakelijkheid	601	7.817	8.418
Andere rechtsvormen	656	4.351	5.007
Totaal van de ondernemingen	20.908	323.282	344.190

* Eenpersoonsvennootschap met beperkte aansprakelijkheid inbegrepen.

⁵ Een dergelijke jaarrekening zal echter wel in de statistieken opgenomen worden als ze werd neergelegd in de vorm van een standaardmodel.

3.1.4 Sectorale uitsplitsing van enkele kenmerkende grootheden - Boekjaar 2009

	Aantal ondernemingen				Balanstotaal				Toegevoegde waarde				Personeelsbestand			
					(in miljoenen EUR)				(in miljoenen EUR)				(in duizenden VTE)*			
	Volledig model	Verkort model	TOTAAL	%	Volledig model	Verkort model	TOTAAL	%	Volledig model	Verkort model	TOTAAL	%	Volledig model	Verkort model	TOTAAL	%
Landbouw, jacht, bosbouw en visserij	85	4.873	4.958	1,5	614	3.845	4.459	0,2	128	605	733	0,4	1,5	7,7	9,2	0,5
Energie en waterhuishouding	183	167	350	0,1	127.565	8.426	135.991	6,5	8.894	37	8.931	5,2	31,5	0,1	31,6	1,6
Verwerkende industrie	3.477	19.027	22.504	6,5	273.554	15.830	289.384	13,8	38.922	5.235	44.157	25,8	397,7	87,1	484,8	25,5
Bouwnijverheid	1.459	39.231	40.690	11,8	41.602	22.370	63.972	3,1	5.506	6.711	12.217	7,1	75,5	108,8	184,3	9,7
Handel en horeca	6.047	92.982	99.029	28,8	143.831	50.078	193.909	9,3	25.030	11.902	36.932	21,6	274,6	186,6	461,2	24,2
Vervoer en telecommunicatie	1.655	11.139	12.794	3,7	93.882	7.245	101.127	4,8	17.539	2.747	20.286	11,8	189,5	42,8	232,3	12,2
Diensten aan ondernemingen en particulieren	5.859	128.976	134.835	39,2	560.469	103.629	664.098	31,7	26.159	13.965	40.124	23,4	292,0	130,6	422,6	22,2
Overige sectoren	2.143	26.887	29.030	8,4	599.178	42.080	641.258	30,6	4.753	3.360	8.113	4,7	51,4	26,2	77,6	4,1
Totaal van de ondernemingen	20.908	323.282	344.190	100,0	1.840.695	253.503	2.094.198	100,0	126.931	44.562	171.493	100,0	1.313,7	589,9	1.903,6	100,0

* VTE: gemiddeld personeelsbestand berekend in voltijdse equivalenten (rubriek 9087 van de jaarrekening)

3.2 Jaarrekeningen van de verenigingen

De globale statistische populatie bestaat uit 6.266 verenigingen zonder winstoogmerk en stichtingen die hun jaarrekening in 2009 hebben afgesloten en deze in principe uiterlijk eind december 2010 bij de Balanscentrale hebben neergelegd.

Vooraleer de statistieken worden opgemaakt, spoort de Balanscentrale **systematisch de vergissingen en weglatingen** op die in de individuele jaarrekeningen voorkomen en brengt zij, in de mate van het mogelijke, de nodige verbeteringen aan⁶.

3.2.1 Jaarrekeningen van verenigingen die deel uitmaken van de statistieken

De betrokken jaarrekeningen zijn die welke door de verenigingen die hun jaarrekening volgens een gestandaardiseerd model moeten opstellen, worden neergelegd.

Het gaat om jaarrekeningen opgesteld en gepubliceerd overeenkomstig deel I, eerste boek, titel IV, hoofdstukken II en III van het *Koninklijk Besluit van 19 december 2003 betreffende de boekhoudkundige verplichtingen en de openbaarmaking van jaarrekeningen van bepaalde verenigingen zonder winstoogmerk, internationale verenigingen zonder winstoogmerk en stichtingen*.

Enkel de **grote** verenigingen zonder winstoogmerk en private stichtingen zijn verplicht een jaarrekening bij de Balanscentrale neer te leggen. Volgens de artikelen 17 en 37 van de *wet van 27 juni 1921*, worden als groot beschouwd: de verenigingen en stichtingen die, op de afsluitingsdatum van hun sociaal boekjaar, voldoen aan minstens twee van de drie volgende criteria:

- jaarlijks gemiddeld aantal tewerkgestelden (in voltijds equivalenten): 5
- jaarlijkse inkomsten, andere dan uitzonderlijke (zonder btw): 250.000 EUR
- balanstotaal: 1 000 000 EUR

Naargelang het om een **grote** of **zeer grote** vereniging gaat, kan de voorgelegde jaarrekening een **verkort of volledig model** zijn.

Worden volgens de artikelen 17 en 37 van de *wet van 27 juni 1921* als **zeer groot** beschouwd: de verenigingen zonder winstoogmerk en stichtingen

- waarvan het gemiddeld personeelsbestand op jaarbasis meer dan 100 bedraagt of
- die meer dan één van de volgende drempels overschrijdt, op de afsluitingsdatum van het sociaal boekjaar:
 - jaargemiddelde van het personeelsbestand (in voltijdse equivalenten): 50
 - jaaromzet, andere dan uitzonderlijke (exclusief btw): 6.250.000 EUR
 - balanstotaal: 3.125.000 EUR.

⁶ Wanneer op grond van de rekenkundige en logische controles van de Nationale Bank in de neergelegde jaarrekening fouten blijken voor te komen, brengt zij die ter kennis van de vereniging en, in voorkomend geval, van haar commissaris. Wanneer uit die kennisgeving blijkt dat de neergelegde jaarrekening volgens het oordeel van de Nationale Bank wezenlijke fouten bevat, legt de vereniging binnen twee maanden te rekenen van de verzending van de foutenlijst een verbeterde versie van haar jaarrekening neer. Een verbeterde neerlegging is verplicht voor de ondernemingen en facultatief voor de verenigingen. Deze laatste wordt echter aangeraden toch een verbeterde neerlegging te doen, indien hun jaarrekening fouten bevat.

Als een volgens het gestandaardiseerde volledig of verkort model opgestelde jaarrekening via internet, in de vorm van een gestructureerd bestand, wordt neergelegd, dan moet zij aan deze controles voldoen vooraleer zij door de Nationale Bank aanvaard wordt.

Grote verenigingen zonder winstoogmerk en stichtingen moeten een volledig model voor verenigingen gebruiken. Indien zij echter niet voldoen aan de groottecriteria van zeer grote vereniging, kunnen zij hun jaarrekening desgewenst volgens een verkort model voor verenigingen opmaken.

3.2.2 Niet in de statistieken opgenomen jaarrekeningen van verenigingen

Maken geen deel uit van de statistieken: de jaarrekeningen

- van kleine verenigingen zonder winstoogmerk en stichtingen, namelijk deze die volgens de artikelen 17 en 37 van de *wet van 27 juni 1921* niet als groot mogen worden beschouwd; deze verenigingen mogen een vereenvoudigde boekhouding voeren en moeten hun jaarrekening niet bij de Nationale Bank, maar wel bij de griffie van de rechtbank van koophandel neerleggen
- de grote verenigingen en private stichtingen die vanwege de aard van hun hoofdactiviteit onderworpen zijn aan specifieke regels, voortvloeiend uit een wetgeving of een openbare regelgeving, m.b.t. het voeren van hun boekhouding en hun jaarrekeningen, voor zover zij minstens gelijkgesteld zijn aan deze voorzien door de wet (artikel 17, § 4 van de *wet van 27 juni 1921*): voor zover zij beschouwd kunnen worden als groot, leggen deze verenigingen hun jaarrekening volgens een "afwijkend model" bij de Balanscentrale neer
- de grote stichtingen met publiek oogmerk: deze maken hun jaarrekening op volgens een volledig of verkort model voor verenigingen en moeten deze niet bij de Nationale Bank, maar wel bij de griffie van de rechtbank van koophandel neerleggen
- de grote verenigingen bedoeld in artikel 1, 1° van de *wet van 14 juli 1989 betreffende de beperking en controle van de verkiezingsuitgaven aangegaan voor de verkiezing van de federale Kamers, alsook de financiering en open boekhouding van de politieke partijen*.

3.2.3 Sectorale uitsplitsing van enkele kenmerkende grootheden - Boekjaar 2009

	Aantal verenigingen				Balanstotaal				Personeelsbestand			
					(in miljoenen EUR)			%	(in duizenden VTE)*			%
	Volledig model	Verkort model	TOTAAL	%	Volledig model	Verkort model	TOTAAL		Volledig model	Verkort model	TOTAAL	
Menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	697	1.845	2.542	40,6	11.246	2.673	13.919	38,3	154,7	41,2	195,9	64,4
Onderwijs	276	610	886	14,1	2.731	1.183	3.914	10,8	43,9	9,1	53,0	17,4
Kunst amusement en recreatie	32	519	551	8,8	353	872	1.225	3,4%	2,8	6,5	9,3	3,1
Diverse verenigingen	107	1.202	1.309	20,9	432	4.343	4.775	13,1	4,1	11,0	15,1	4,9
Andere activiteiten	149	829	978	15,6	8.613	3.883	12.496	34,4	19,4	11,6	31,0	10,2
Totaal van de verenigingen	1.261	5.005	6.266	100,0	23.375	12.954	36.329	100,0	224,9	79,4	304,3	100,0

* VTE: gemiddeld personeelsbestand in voltijdse equivalenten.

3.3 Sociale balansen

Alle neergelegde sociale balansen die aan bepaalde door de Balanscentrale opgelegde kwaliteitseisen voldoen, worden in de statistieken opgenomen.

In tegenstelling tot de balans, de resultatenrekening en de toelichting van de gestandaardiseerde jaarrekening is de sociale balans niet onderworpen aan de verplichte controles.

Dit belet niet dat de Balanscentrale, om de samenhang van de statistische gegevens te waarborgen, intern talrijke rekenkundige en logische controles heeft uitgevoerd op de gegevens van de individuele sociale balansen die haar werden bezorgd.

3.3.1 Sociale balansen opgenomen in de statistieken

3.3.1.1 Sociale balansen die deel uitmaken van de jaarrekening van ondernemingen

De statistieken houden rekening met de sociale balansen van ondernemingen die deze als integraal deel van hun jaarrekening moeten opmaken en openbaarmaken. De ondernemingen waarvan sprake

- zijn beschreven in punt 3.1.1 en zijn gehouden hun jaarrekening op te stellen en openbaar te maken volgens een gestandaardiseerd model, overeenkomstig boek II, titel I van het *KB van 30 januari 2001 tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen* en moeten de sociale balans als een onderdeel van de standaardmodellen invullen, voor zover zij personeel tewerkstellen.
- zijn gehouden hun jaarrekening volgens een ander dan het volledig of verkort model voor ondernemingen op te maken zoals beschreven in punt 3.1.2.1 en moeten in dit model hun geïntegreerde sociale balans invullen, voor zover zij personeel tewerkstellen.

3.3.1.2 Sociale balansen die deel uitmaken van de jaarrekening van grote verenigingen en private stichtingen

De statistieken houden rekening met de sociale balansen van verenigingen en stichtingen die deze als integraal deel van hun jaarrekening moeten opmaken en openbaarmaken. De verenigingen en stichtingen waarvan sprake

- zijn beschreven in punt 3.2.1 en zijn gehouden hun jaarrekening volgens een gestandaardiseerd model op te maken en te publiceren, overeenkomstig deel I, eerste boek, titel IV, hoofdstukken II en III van het *Koninklijk Besluit van 19 december 2003 betreffende de boekhoudkundige verplichtingen en de openbaarmaking van jaarrekeningen van bepaalde verenigingen zonder winstoogmerk, internationale verenigingen zonder winstoogmerk en stichtingen; voor zover zij op jaarbasis gemiddeld ten minste 20 werknemers in dienst hebben* (uitgedrukt in voltijdse equivalenten).
- grote verenigingen en stichtingen beschreven in punt 3.2.2, die hun jaarrekening volgens een afwijkend model bij de Balanscentrale neerleggen, **voor zover zij op jaarbasis gemiddeld ten minste 20 werknemers in dienst hebben** (uitgedrukt in voltijds equivalenten).

3.3.1.3 De rechtspersonen die hun sociale balans aan de Nationale Bank moeten bezorgen buiten de jaarrekening

Het gaat over de sociale balansen van:

- de ondernemingen naar buitenlands recht die in België een bijkantoor hebben. Zo'n onderneming moet enkel de jaarrekening van de buitenlandse vennootschap in haar geheel neerleggen bij de Nationale Bank en niet de jaarrekening voor haar Belgisch(e) bijkanto(o)r(en). Die sociale balans wordt aan de Nationale Bank bezorgd samen met de jaarrekening die in uitvoering van artikel 107 van het *Wetboek van vennootschappen* door de buitenlandse onderneming moet worden opgemaakt; zo'n sociale balans is niet individueel beschikbaar voor het publiek

- de buitenlandse verenigingen zonder winstoogmerk die een centrum van werkzaamheden in België hebben
- de ziekenhuizen die geen handelsvennootschap met beperkte aansprakelijkheid zijn, noch een vereniging zonder winstoogmerk
- andere privaatrechtelijke rechtspersonen, die ten minste 20 personeelsleden, uitgedrukt in voltijdse equivalenten, tewerkstellen.

3.3.2 Uitsplitsing naargelang de rechtsvorm en de aard van het gebruikte model van sociale balans

Rechtsvorm	Aantal ondernemingen en verenigingen die hun sociale balans hebben neergelegd volgens een			Personeelsbestand uitgedrukt in VTE* (in duizenden)		
	volledig model	verkort model	Totaal	volledig model	verkort model	Totaal
Naamloze vennootschap	12.453	34.255	46.708	1.089,7	250,2	1.339,9
Besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid **	2.081	92.922	95.003	91,4	308,9	400,3
Coöperatieve vennootschap	24	637	661	1,9	1,5	3,4
Coöperatieve vennootschap met beperkte aansprakelijkheid	479	3.434	3.913	53,6	19,7	73,3
VZW	1.311	3.537	4.848	236,5	67,7	304,2
Andere rechtsvormen ***	672	944	1.616	195,2	4,3	199,5
Totaal	17.020	135.729	152.749	1.668,3	652,3	2.320,6

* Rubriek 1003 van de sociale balans.

** Eenspersoonsvennootschap met beperkte aansprakelijkheid inbegrepen.

*** Openbare instellingen en vennootschappen met de rechtsvorm VOF, GCV, ESV, EESV, private stichtingen, ...

3.3.3 Sectorale uitsplitsing volgens de aard van het model

Sector	Aantal sociale balansen voor 2009			Totaal aantal tewerkgestelde personen in VTE* (in duizenden)		
	Volledig model	Verkort model	in % van de populatie	Volledig model	Verkort model	in % van de populatie
Landbouw, jacht, bosbouw en visserij	63	1.900	1,3	1,7	7,6	0,4
Energie- en waterhuishouding**	86	31	0,1	29,1	0,2	1,3
Verwerkende industrie**	3.159	11.735	9,8	402,6	86,7	21,1
Bouwnijverheid	1.001	20.794	14,3	76,4	107,8	7,9
Handel en horeca	5.398	49.850	36,2	275,1	185,8	19,9
Vervoer en telecommunicatie	1.415	6.057	4,9	189,4	42,7	10,0
Diensten aan ondernemingen en particulieren	3.528	35.812	25,8	312,1	146,5	19,8
Totaal van de niet-financiële ondernemingen	14.649	126.051	92,1	1.289,4	578,0	80,5
Non-profit sector	1.420	7.727	6,0	280,4	68,3	15,0
Financiële dienstverlening en verzekeringen	951	1.951	1,9	98,5	6,0	4,5
Totaal van alle sectorale activiteiten	17.020	135.729	100,0	1.668,3	652,3	100,0

* Rubriek 1003 van de sociale balans.

** De vervaardiging van cokes, geraffineerde aardolieproducten en splijt- en kweekstoffen inbegrepen.

4. Groeperingen waarvoor statistieken beschikbaar zijn

De Balanscentrale maakt statistieken volgens twee soorten groeperingen:

- de activiteitssector
- de rechtsvorm.

4.1 Groeperingen volgens de activiteitssector

Het Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS) heeft sinds 1979 de taak op zich genomen om, in samenwerking met de Balanscentrale, aan elke Belgische vennootschap een NACE-code toe te kennen. Tot 1995 - 1996 gebeurde dit op basis van de NACE-70-nomenclatuur, de "Algemene Systematische Bedrijfsindeling in de Europese Gemeenschappen"⁷.

Om rekening te houden met de evolutie in de aard van de uitgeoefende activiteiten werd deze NACE-70-nomenclatuur in 1995 vervangen door een aangepaste nomenclatuur NACE Rev.1.⁸, waarvan de NACE-BEL de Belgische versie is.

De NACE-BEL-nomenclatuur⁹ is volgens een decimaal stelsel gecodeerd met meerdere detailniveau's en omvat secties en subsecties (gecodeerd met letters), afdelingen (2 cijfers), klassen (3 cijfers), groepen (4 cijfers) en subgroepen (5 cijfers).

Aan elke onderneming die tussenkomt in de statistieken werd een NACE-BEL-code met 5 cijfers toegekend, waardoor zij in een subgroep wordt ondergebracht. De ondernemingen met meerdere activiteiten die overeenkomen met verschillende NACE-BEL-codes, zijn ondergebracht in de subgroep die het nauwst aansluit bij de uitgeoefende hoofdactiviteit. Wanneer zo'n onderneming opgenomen wordt in een bepaalde subgroep, kan dit aanleiding geven tot een gebrek aan representativiteit in de andere subgroepen die overeenkomen met de overige activiteiten van de betrokken onderneming. Dit gebrek aan representativiteit vermindert progressief op het niveau van de groepen, klassen en afdelingen.

Bij de bepaling van de verschillende sectorale groeperingen op basis van de nieuwe NACE-BEL-nomenclatuur werd rekening gehouden met de aanbeveling van de Europese Commissie van 8 februari 1996 inzake gemeenschappelijke aggregaten ten behoeve van economische analyses, enerzijds, en de behoefte aan continuïteit in de door de Balanscentrale gepubliceerde statistieken, anderzijds, met oog voor de evolutie en ontwikkeling van de economische activiteiten tijdens de jongste twintig jaar.

⁷ De NACE-70-nomenclatuur werd in 1970 gepubliceerd door EUROSTAT, het Bureau voor de Statistiek der Europese Gemeenschappen.

⁸ Europese activiteitennomenclatuur, in uitvoering van (EEG) Verordening nr. 3037/90 van de raad van 9 oktober 1990, betreffende de statistische nomenclatuur van de economische activiteiten in de Europese Gemeenschap, gewijzigd door de (EEG) Verordening nr. 761/93 van de Commissie van 24 maart 1993.

⁹ Belgische versie van de Europese nomenclatuur NACE Rev. 1., gepubliceerd door het Nationaal Instituut voor de Statistiek, "Activiteitenomenclatuur NACE-BEL met toelichtingen", 280 blz.

Met de Verordening CE nr. 29/2002 van 19 december 2001 van de Europese Commissie werd een bijwerking van de nomenclatuur NACE Rev. 1. ingevoerd. Deze nomenclatuur, NACE Rev. 1.1. genaamd, is een geringe bijwerking die geen noemenswaardige herstructurering van de vorige versie met zich meegebracht heeft. Zij heeft geleid tot de Belgische versie "NACE-BEL 2003".

Het enige dat veranderde voor de door de Balanscentrale gedefinieerde sectorale groeperingen, was de vervanging van de sectorcodes DE 516, DE 5164, DE 5165 en DE 517 door, respectievelijk, de codes DE 518, DE 518A, DE 5187 en DE 519.

Een nieuwe versie van de Europese nomenclatuur, de NACE Rev. 2.0, werd op 1 januari 2008 ingevoerd door de Verordening (EC) nr. 1893/2006 van het Europees parlement en van de Raad van 20 december 2006 (Officieel Bulletin van de Europese Gemeenschap van 30 december 2006). Zij lag aan de oorsprong van de Belgische versie "NACE-BEL 2008". De overgang naar deze nieuwe nomenclatuur is van grotere omvang dan diegene die in 2003 werd doorgevoerd: nieuwe concepten werden op het hoogste niveau ingevoerd, nieuwe onderafdelingen werden gecreëerd teneinde de nieuwe productievormen en opkomende activiteiten te kunnen weergeven, de gedetailleerdheid van de nomenclatuur is aanzienlijk vergroot (in het bijzonder op het gebied van de diensten).

De statistieken van de Balanscentrale voor de boekjaren 2007 tot 2009 zijn gebaseerd op deze nieuwe nomenclatuur NACE-BEL 2008. De volgens de NACE-BEL 2008 toegekende code aan elke onderneming die deel uitmaakt van de gegevensbank van de Balanscentrale volgt uit een automatische conversie op basis van de preferentiële conversie-index 2003-2008 die door het Nationaal Instituut voor de Statistiek gepubliceerd werd op zijn website, op volgend adres: http://statbel.fgov.be/figures/nacebel2008_nl.asp.

Deze tabel werd eveneens door de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid en de Kruispuntbank voor ondernemingen gebruikt voor hun eigen conversieproces. De voordien reeds door de Balanscentrale gedefinieerde sectorale groeperingen zijn bewaard gebleven: hun NACE-BEL samenstelling werd aan de nomenclatuur NACE-BEL 2008 aangepast door dezelfde hiervoor vermelde preferentiële conversietabel te gebruiken, met de bedoeling de impact van de wijziging van de nomenclatuur op de statistieken maximaal te beperken. Het nut van het definiëren van nieuwe sectoren zal later worden bestudeerd.

De Balanscentrale heeft dit jaar voor de jaarrekeningstatistieken van verenigingen en stichtingen een nieuwe lijst van relevante sectorale groeperingen opgesteld. Dit gebeurde in samenwerking met diverse experts uit de verenigingssector, verenigd in de schoot van de werkgroep die belast was met het definiëren van een geheel van financiële ratio's specifiek voor de verenigingen en stichtingen (cfr punt 5.3). De lijst met deze nieuwe groeperingen is opgenomen in de bijlage nr. 1 onder punt 7.1.2.

De statistieken betreffende de boekjaren 2005-2006 beschikbaar op de cd-statistiek blijven ongewijzigd en zijn opgesteld op basis van de NACE-BEL 2003.

De lijst van de groeperingen waarvoor statistieken beschikbaar zijn voor het boekjaar 2009, hun samenstelling in termen van activiteitscode volgens de nomenclatuur NACE-BEL 2003 en NACE-BEL 2008, alsook het aantal ondernemingen en verenigingen op basis waarvan de verschillende categorieën van statistieken werden berekend, volgen achteraan dit document als bijlage 2.

4.2 Groeperingen per rechtsvorm

De totale in aanmerking genomen populatie voor de berekening van de statistieken met betrekking tot de groeperingen FJV008, FJV014, FJV015 en FJV016 behoort tot de sectorale groepering PU450 "Geheel van de ondernemingen", zonder de ondernemingen waarvan de activiteit onvoldoende bekend is. Elke onderscheiden rechtsvorm omvat ook de ondernemingen met sociaal oogmerk.

De in aanmerking genomen populatie voor de berekening van de statistieken met betrekking tot de groepering FJV017 wordt gevormd door de verenigingen zonder winstoogmerk die een standaard jaarrekeningmodel neergelegd hebben, welke ook de sector zij waartoe zij behoren.

5. Gepubliceerde statistieken

5.1 Globalisaties van rubrieken

De globalisaties van rubrieken zijn afzonderlijk berekend voor de drie categorieën van statistieken en hebben betrekking op

- de jaarrekeningen van ondernemingen
- de jaarrekeningen van verenigingen
- sociale balansen

Zij zijn het resultaat van de optelling van al de bedragen van gelijknamige rubrieken en subrubrieken met dezelfde benaming uit de individuele jaarrekeningen en/of sociale balansen die behoren tot één van de drie statistische populaties. Op die manier wordt een totaalbedrag verkregen voor elke post voor respectievelijk het volledig model, het verkort model en deze twee modellen samen¹⁰. Het aantal ondernemingen of verenigingen dat tussenkomt bij de vorming van de twee eerste totaalbedragen wordt eveneens vermeld.

Als een rubriek niet bestaat voor één van beide modellen, wordt dit in de kolommen der geglobaliseerde bedragen en het aantal ondernemingen of verenigingen aangeduid met een sterretje "*". In zo'n geval is er evenmin een totaalbedrag voor de volledige en verkorte modellen samen; dit wordt op dezelfde manier aangeduid.

Voor de meeste rubrieken die, zoals bijvoorbeeld het bedrijfsresultaat, zowel met een positief als met een negatief bedrag kunnen voorkomen, werd geen compensatie uitgevoerd: voor zulke rubrieken verschijnen in de globalisaties de som van de positieve bedragen en de som van de negatieve bedragen afzonderlijk. Deze werkwijze laat toe een inzicht te hebben in de manier waarop de nettobedragen, die de lezer door de verrekening van de positieve en de negatieve bedragen gemakkelijk zelf kan berekenen, tot stand zijn gekomen.

De aandacht wordt gevestigd op het feit dat het op basis van de jaarrekeningen niet mogelijk is de onderlinge financieel-economische relaties van de ondernemingen die behoren tot eenzelfde groep te elimineren. De globalisaties mogen bijgevolg niet worden beschouwd als geconsolideerde rekeningen.

¹⁰ Om de leesbaarheid van de statistieken te bevorderen werden alle bedragen die oorspronkelijk in EUR uitgedrukt waren, omgezet in duizenden EUR. Daarbij werd afgerond tot op de eenheid. Dit heeft tot gevolg dat het bedrag dat hoort bij een totaalrubriek enigszins kan verschillen van de som van de bedragen van de detailrubrieken.

5.2 Gepubliceerde ratio's van ondernemingen

De manier van berekenen van de ratio's is anders voor de statistische populatie van de jaarrekeningen van ondernemingen dan voor de statistische populatie van de jaarrekeningen van verenigingen ..

5.2.1 Algemeenheden

Bij de keuze van de ratio's die de Balanscentrale berekent voor de volledige en verkorte modellen van jaarrekeningen van ondernemingen werd rekening gehouden met:

- het advies dat de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven op 18 december 1981 heeft verstrekt betreffende de opstelling van een globale statistiek van boekhoudkundige ratio's op basis van de door de ondernemingen volgens het gestandaardiseerde model neergelegde jaarrekeningen
- de werkzaamheden van het Belgisch Centrum voor Normalisatie van de Accountancy en het Revisoraat, waarvan de resultaten in februari 1985 werden gepubliceerd in de brochure "Zicht op de jaarrekening".

5.2.2 Ratio's die voor de ondernemingen berekend worden - beschrijving

De gepubliceerde ratio's zijn ingedeeld in vier groepen, naargelang ze betrekking hebben op:

- **de exploitatie**

Deze ratio's zijn indicatoren voor de industriële en commerciële doeltreffendheid van een vennootschap, zonder rekening te houden met haar financiële en uitzonderlijke resultaten. Ze zijn gebaseerd op de verkoopmarge van de onderneming en haar toegevoegde waarde.

- **de rentabiliteit**

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen de bruto- en nettorentabiliteit van het eigen vermogen enerzijds en deze van het totaal geïnvesteerd vermogen of het totaal der activa anderzijds. Bij de bepaling van de rentabiliteit van het totaal der activa wordt het resultaat van de onderneming vóór aftrek van de financiële kosten en vóór belastingen vergeleken met het balanstotaal.

- **de financiële structuur**

Deze ratio's laten toe de liquiditeit en de solvabiliteit van de onderneming na te gaan.

De liquiditeit geeft aan in welke mate de onderneming haar schulden op korte termijn kan voldoen. Deze analyse wordt aangevuld met de berekening van de rotatie van de voorraden en van het aantal dagen krediet dat aan de klanten toegekend en van de leveranciers bekomen wordt.

De solvabiliteit wordt bepaald door het aandeel van het eigen vermogen in het totaal vermogen.

- **de investeringen**

De aanschaffingen van materiële vaste activa worden vergeleken met de toegevoegde waarde enerzijds en de materiële vaste activa anderzijds.

In het totaal werden 21 ratio's berekend voor de jaarrekeningen van ondernemingen, opgesteld volgens het volledig model, en 19 voor de jaarrekeningen van ondernemingen, opgesteld volgens het verkort model.

Het betreft volgende ratio's:

	Berekend voor de jaarrekeningen opgesteld volgens het	
	volledig model	verkort model
<u>Exploitatie</u>		
1. Brutoverkoopmarge..... %	X	X
2. Nettoverkoopmarge..... %	X	X
3. Toegevoegde waarde/Bedrijfsopbrengsten..... %	X	X
4. Toegevoegde waarde per personeelslid (in EUR).....	X	X
5. Toegevoegde waarde/Bruto materiële vaste activa..... %	X	X
6. Personeelskosten/Toegevoegde waarde..... %	X	X
7. Afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen voor risico's en kosten/Toegevoegde waarde..... %	X	X
8. a. Kosten van de schulden/Toegevoegde waarde..... %	X ¹¹	
b. Financiële kosten/Toegevoegde waarde..... %		X ¹¹
<u>Rentabiliteit</u>		
9. Nettorentabiliteit van het eigen vermogen, na belasting..... %	X	X
10. Cashflow/Eigen vermogen..... %	X	X
11. Bruto rentabiliteit van het totaal der activa, vóór belasting en		
a. kosten van de schulden..... %	X ¹¹	
b. financiële kosten..... %		X ¹¹
12. Netto rentabiliteit van het totaal der activa, vóór belasting en		
a. kosten van de schulden..... %	X ¹¹	
b. financiële kosten..... %		X ¹¹
<u>Financiële structuur</u>		
13. Liquiditeit in ruime zin.....	X	X
14. Liquiditeit in enge zin.....	X	X
15. Rotatie van de voorraad handelsgoederen, grond- en hulpstoffen.....	X	n.b.
16. Rotatie van de voorraad goederen in bewerking en gereed product.....	X	n.b.
17. Aantal dagen klantenkrediet.....	X	X
18. Aantal dagen leverancierskrediet.....	X	X
<u>Investerings</u>		
19. Eigen vermogen/Totaal vermogen..... %	X	X
20. Aanschaffingen van materiële vaste activa/Toegevoegde waarde..... %	X	X
21. Aanschaffingen van materiële vaste activa/Materiële . vaste activa per einde van het vorig boekjaar..... %	X	X

n.b.: niet beschikbaar.

¹¹ Voor de definitie, die verschilt naargelang het een volledig dan wel een verkort model betreft, wordt verwezen naar punt 5.2.5. "Definitie van de ratio's".

Verkoopmarges (ratio's 1 en 2)¹²

Het bedrijfsresultaat dat tijdens het boekjaar werd gerealiseerd, kan worden berekend voor of na aanrekening van de niet-kaskosten met bedrijfskarakter.

De niet-kaskosten zijn de geboekte afschrijvingen, de waardeverminderingen, en de voorzieningen voor risico's en kosten.

Het brutobedrijfsresultaat is dan het bedrijfsresultaat vóór aanrekening van de niet-kaskosten; het nettobedrijfsresultaat is het saldo dat overblijft na verrekening van de niet-kaskosten.

De verhouding tussen het bedrijfsresultaat en de verkopen is de verkoopmarge.

Voor **volledige jaarrekeningen** wordt het bedrijfsresultaat vergeleken met de som van de omzet en de andere bedrijfsopbrengsten, verminderd met de exploitatiesubsidies en de van de overheid ontvangen bedragen als compensatie voor minontvangsten ten gevolge van de toegepaste tarifieringspolitiek.

Voor **verkorte jaarrekeningen** kan het bedrijfsresultaat enkel met de omzet vergeleken worden.

Voor de **berekening van de nettoverkoopmarge** wordt het nettobedrijfsresultaat verhoogd met de door de overheid toegekende kapitaalsubsidies, aangerekend op het resultaat van het boekjaar onder de rubriek "Andere financiële opbrengsten". Deze kapitaalsubsidies zijn niet noodzakelijk afhankelijk van een investering in vaste activa (cf. koninklijk besluit van 8.10.76, bijlage, hoofdstuk III, deel 1, VI), maar worden in deze context toch beschouwd als een factor die de afschrijvingskosten vermindert.

Voor de **berekening van de brutoverkoopmarge** vergt de aanrekening van de kapitaalsubsidies geen correctie: het effect van de vermindering van de afschrijvingskosten wordt gecompenseerd door een even grote toename van het nettobedrijfsresultaat in de teller.

Toegevoegde waarde (ratio's 3 tot 8 en 20)

De bruto toegevoegde waarde vertegenwoordigt de waarde die de onderneming, door de inzet van haar productiefactoren, toevoegt aan de waarde van de verbruikte goederen en diensten.

Ze wordt bekomen door de **waarde van de productie** (de algebraïsche som van de verkochte productie in ruime zin¹³, de geproduceerde vaste activa en de wijziging van de voorraden goederen in bewerking en gereed product en van de bestellingen in uitvoering) te verminderen met het **intermediair verbruik** (de algebraïsche som van de kosten van de handelsgoederen, de grond- en hulpstoffen, de diensten en de diverse goederen).

Een vergelijking van het bedrag van deze bruto toegevoegde waarde met bepaalde gegevens uit de jaarrekening geeft inlichtingen omtrent:

- de globale prestatie van de onderneming en de efficiëntie van de ingezette middelen. Dit is het geval voor de ratio's "Toegevoegde waarde per personeelslid" en "Toegevoegde waarde/Bruto materiële vaste activa"
- het deel van de activiteit van de onderneming dat overeenkomt met een inkomenscreatie: "Toegevoegde waarde/Bedrijfsopbrengsten"¹⁴
- de investeringsinspanning ("Aanschaffingen van materiële vaste activa/Toegevoegde waarde")

¹² De bedoelde ratio's worden aangeduid met het nummer waaronder ze voorkomen in punt 5.2.5. "Definitie van de ratio's".

¹³ Dit is de omzet en de andere bedrijfsopbrengsten, verminderd met de exploitatiesubsidies en de vanwege de overheid ontvangen compenserende bedragen.

¹⁴ Deze verhouding wordt beïnvloed door de graad van verticale integratie van de ondernemingen.

- het relatief belang van de kosten van de schulden, de personeelskosten en de niet-kaskosten (afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen voor risico's en kosten).

Er dient vermeld dat de individuele ratio's $\frac{\text{toegevoegde waarde}}{\text{personeelsbestand}}$ en $\frac{\text{personeelskosten}}{\text{toegevoegde waarde}}$ niet berekend werden voor de ondernemingen die geen gegevens over het personeelsbestand of geen personeelskosten hebben vermeld. Dit is namelijk het geval voor een aantal intercommunales (die deel uitmaken van de groeperingen PU2201 en PU2202) die hoofdzakelijk werken met personeel dat te hunner beschikking wordt gesteld door ondergeschikte openbare besturen. Vanaf 1998 zijn de ondernemingen van de sector "Verhuur zonder bedieningspersoneel" (DE 71) eveneens uitgesloten.

Nettorentabiliteit van het eigen vermogen na belasting (ratio 9)

Het nettoresultaat dat de onderneming boekt na de betaling van alle bedrijfs-, financiële en uitzonderlijke kosten en belastingen is in principe ter beschikking van de aandeelhouders of de vennoten.

Het nettoresultaat van het boekjaar wordt vergeleken met het eigen vermogen, op voorwaarde dat dit eigen vermogen positief is. De berekening van deze ratio heeft in het tegengestelde geval geen zin: voor een onderneming die bovendien een negatief nettoresultaat heeft zou immers een positief rendement bekomen worden.

Cashflow/Eigen vermogen (ratio 10)

- a. Het begrip "cashflow" dat in deze ratio wordt gebruikt, is **berekend per som**. De cashflow is dan gelijk aan het resultaat van het boekjaar na belastingen vermeerderd met de nettokosten die geen kasuitgaven meebrengen (afschrijvingen, waardeverminderingen, voorzieningen).

De cashflow kan ook per **verschil** worden berekend. In dit geval komt die overeen met:

- de kasopbrengsten, dit zijn de opbrengsten die contant of op termijn ontvangen worden, nl.: de bedrijfsopbrengsten (inclusief de geproduceerde vaste activa), de financiële opbrengsten (na aftrek van het deel van de kapitaalsubsidies aangerekend op het resultaat), de meerwaarde bij de realisatie van vaste activa, de andere uitzonderlijke opbrengsten en de regularisatie van de belastingen en terugneming van voorzieningen voor belastingen
- verminderd met de kaskosten, dit zijn kosten met betrekking tot het boekjaar die contant of op termijn worden betaald, nl. de handelsgoederen, grond- en hulpstoffen, diensten en diverse goederen, de bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen, de andere bedrijfskosten, de kosten van schulden, de andere financiële kosten, de andere uitzonderlijke kosten en de belastingen.

De cashflow wordt positief beïnvloed door de tijdens het boekjaar als herstructureringskosten geactiveerde bedrijfs- en uitzonderlijke kosten; de activering vermindert inderdaad de bedrijfs- en uitzonderlijke kosten die op het boekjaar betrekking hebben.

- b. De verhouding "Cashflow/Eigen vermogen" geeft de maximumcapaciteit van de onderneming om bruto-inkomen te genereren, onafhankelijk van de aanwending ervan.

Rentabiliteit van het totaal der activa (ratio's 11 en 12)

Het totaal resultaat van de onderneming kan gesteld worden tegenover het totaal van de geïnvesteerde middelen, onafhankelijk van de financieringswijze van de activa.

In deze optiek omvat het totaal resultaat van de onderneming, naast het resultaat van het boekjaar, ook de nettokosten van de schulden en, indien de onderneming winst heeft gemaakt, de belastingen die erop betrekking hebben¹⁵.

De ratio van de rentabiliteit van het totaal der activa is dan de verhouding tussen dit totaal resultaat en het balanstotaal en kan zowel bruto als netto worden berekend, naargelang in de teller het resultaat van het boekjaar al dan niet wordt verhoogd met de nettotoevoegingen aan de afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen en uitgestelde belastingen.

Het belang van deze ratio is tweërlei:

- enerzijds laat de ratio toe het resultaat te vergelijken van ondernemingen met een verschillende financiële structuur. De ratio is immers onafhankelijk van het respectieve aandeel van het eigen en het vreemd vermogen in het totaal vermogen. De verdeling van het globaal resultaat onder de verschillende begunstigen (schuldeisers, overheid, vennoten) speelt evenmin een rol
- anderzijds vormt de ratio één van de verklarende elementen van de rentabiliteit van het eigen vermogen. Deze laatste kan immers worden uitgedrukt als het product van de rentabiliteit van het totaal der activa en de "financiële hefboomcoëfficiënt" (verder afgekort als FHC):

$$\frac{\text{Nettoresultaat vóór belastingen}}{\text{Eigen vermogen}} = \frac{\text{Nettoresultaat vóór belastingen en kosten v/d schulden}}{\text{Totaal vermogen}} \times \text{"FHC"}$$

waarbij "FHC" = $\frac{\text{Nettoresultaat vóór belastingen/Nettoresultaat vóór belastingen en financiële kosten}}{\text{Eigen vermogen/Totaal vermogen}}$

Liquiditeit (ratio's 13 en 14)

De liquiditeitsratio's laten toe na te gaan in welke mate de ondernemingen hun verplichtingen op korte termijn kunnen nakomen door middel van hun beschikbare en gemakkelijk te realiseren activa.

Men onderscheidt de liquiditeit in ruime zin of "current ratio" en de liquiditeit in enge zin, ook "quick ratio" of "acid test" genoemd.

De **liquiditeit in ruime zin** geeft een eerste evaluatie van de liquiditeitsgraad en vergelijkt het totaal van de realiseerbare en beschikbare activa (voorraden, vorderingen op ten hoogste één jaar op andere dan verbonden ondernemingen of ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat, geldbeleggingen, liquide middelen en overlopende rekeningen) met de schulden op korte termijn, inclusief de overlopende rekeningen op het passief.

De **liquiditeit in enge zin** houdt geen rekening met de voorraden (welke moeilijker realiseerbaar zijn op korte termijn) en met de overlopende rekeningen. Deze laatste hebben immers een duidelijk heterogeen karakter: de overlopende rekeningen van het actief omvatten namelijk zowel over te dragen kosten als verworven opbrengsten, terwijl de overlopende rekeningen van het passief zowel uit toe te rekenen kosten als over te dragen opbrengsten bestaan.

Hoe hoger de waarde van deze ratio, hoe meer activa aanwezig zijn die op korte termijn kunnen worden omgezet om de verplichtingen op korte termijn na te kunnen komen.

Voorraadrotatie (ratio's 15 en 16)

De voorraadrotatieratio's laten in homogene sectorale groeperingen toe de liquiditeitsgraad van de voorraden en de efficiëntie van het voorraadbeheer te vergelijken.

¹⁵ Voor de kleine ondernemingen komt het resultaat vóór financiële kosten en vóór belastingen overeen met de som van het bedrijfsresultaat, het uitzonderlijke resultaat en de financiële opbrengsten.

Een onderscheid wordt gemaakt tussen de voorraad handelsgoederen en grond- en hulpstoffen en de voorraad goederen in bewerking en gereed product.

Ongeacht de aard van de voorraden, mag er worden gesteld dat er een noodzakelijk en voldoende bedrag in geïnvesteerd dient te worden en gestreefd moet worden naar een zo hoog mogelijke voorraadrotatie: hoe sneller de voorraden worden gerealiseerd, hoe hoger hun liquiditeit is. De grootte van de voorraadrotatie hangt wel af van de aard van de geproduceerde en/of verkochte goederen en van de economische sector waartoe de onderneming behoort.

De twee onderscheiden ratio's kunnen enkel worden berekend voor volledige jaarrekeningen.

Een specifiek probleem doet zich voor door het feit dat in de modellen de "Onroerende goederen bestemd voor verkoop" alle samen in eenzelfde voorraadrubriek (met code 35) zijn opgenomen, zonder onderscheid tussen de door de onderneming aangekochte dan wel vervaardigde onroerende goederen.

Er werd dan ook verondersteld dat de bedragen die voor deze rubriek worden opgegeven, enkel voor ondernemingen uit de bouwnijverheid hoofdzakelijk zelf vervaardigde onroerende goederen vertegenwoordigen, en dat het voor ondernemingen uit de andere sectoren vooral gaat om aangekochte onroerende goederen bestemd om te worden doorverkocht.

Bijgevolg maakt de betrokken rubriek met code 35 deel uit van de noemer van:

- de ratio "rotatie van de voorraad goederen in bewerking en gereed product" voor de bouwnijverheid (groepering PU300)¹⁶ en de deelsectoren van de bouwnijverheid
- de ratio "rotatie van de voorraad handelsgoederen, grond- en hulpstoffen" voor alle andere sectoren.

Bovendien zijn deze ratio's "niet-significant" en met een sterretje ("**") gemarkeerd voor bepaalde sectoren, namelijk:

- de ratio "rotatie van de voorraad goederen in bewerking en gereed product" voor de ondernemingen die deel uitmaken van de sectoren distributie van energie en water, handel, vervoer en verkeer en diensten (groeperingen PU2201, PU2202, PU310, PU320, PU340, DE60 tot 62 en de deelsectoren daarvan)¹⁶
- de ratio "rotatie van de voorraad handelsgoederen, grond- en hulpstoffen" voor de dienstverlenende instellingen die de populatie van de groeperingen PU340 en de deelsectoren daarvan¹⁶ vormen.

Duur van het toegestane en verkregen krediet (ratio's 17 en 18)

Het aantal dagen klantenkrediet verwijst naar de gemiddelde tijdsduur die verloopt tussen het ontstaan van de handelsvorderingen en de inning ervan.

Het aantal dagen leverancierskrediet is het gemiddeld aantal dagen dat verloopt tussen het ontstaan van de handelsschulden en hun betaling.

Zij moeten met voorzichtigheid worden geïnterpreteerd, omdat hun berekening gesteund is op de vergelijking van een "flow" (het bedrag van de tijdens het boekjaar gerealiseerde verkopen of gedane inkopen van handelsgoederen, grond- en hulpstoffen en van diensten en diverse goederen) en een "stock" (de per einde boekjaar uitstaande handelsvorderingen en -schulden). Het is evident dat de toestand per einde boekjaar niet noodzakelijk representatief is voor het dagelijks gemiddelde van het boekjaar.

¹⁶ Zie de lijst van de sectorale groeperingen op het einde van dit document.

Eigen vermogen/Totaal vermogen (ratio 19)

Deze ratio meet de financiële autonomie van de onderneming: hoe groter, hoe minder de onderneming afhankelijk is van door derden verstrekte middelen. Hij is één van de componenten van de financiële hefboomcoëfficiënt en bijgevolg van de rentabiliteit van het eigen vermogen vóór belastingen (cf. ratio's 11 en 12).

Aanschaffingen van materiële vaste activa/Toegevoegde waarde (ratio 20)

Deze ratio (investeringsquote) geeft een indicatie van de investeringsinspanning geleverd tijdens het boekjaar.

5.2.3 Gemiddelde ratio's en spreiding van ratio's in kwartielen

Wanneer de financiële **ratio's worden berekend op basis van de geglobaliseerde bedragen** voor een sector, brengen zij de graad van rentabiliteit, liquiditeit en solvabiliteit van die sector tot uiting. Het is evenwel niet duidelijk of de bekomen gemiddelde ratiowaarden kenmerkend zijn voor het merendeel van de ondernemingen die van de populatie deel uitmaken, dan wel in belangrijke mate bepaald worden door één of meer grote ondernemingen. Het is om die reden dat de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven een publicatie van een spreiding in kwartielen heeft geadviseerd.

Een **spreiding in kwartielen** is voor elke ratio het resultaat van de volgende bewerkingen: berekening van de ratiowaarde voor elke onderneming, rangschikking van de bekomen ratiowaarden in stijgende orde en bepaling van drie referentiewaarden, Q_1 , Q_2 en Q_3 , die zodanig worden gekozen dat

- 75 % van de ondernemingen een ratiowaarde hebben die groter is dan of gelijk is aan Q_1
- 50 % van de ondernemingen een ratiowaarde hebben die groter is dan of gelijk is aan Q_2
- 25 % van de ondernemingen een ratiowaarde hebben die groter is dan of gelijk is aan Q_3 .

Voor iedere ratio en elke sectorale groepering verdelen de waarden Q_1 , Q_2 en Q_3 de groep van ondernemingen dus in vier opeenvolgende subgroepen, die elk bestaan uit 25 % van het totaal aantal ondernemingen dat deel uitmaakt van de berekeningen. Deze waarden vormen referentiewaarden voor een onderneming die zich in haar sector wil situeren.

Ook het aantal ondernemingen waarvoor een ratiowaarde bestaat die deel uitmaakt van de berekening van de spreiding wordt vermeld.

5.2.4 Methodologische opmerkingen

- a. De gedetailleerde definitie van elke ratio wordt gegeven in punt 5.2.5 hierna. Naast de benaming van de rubrieken die voor hun berekening van belang zijn, wordt de code vermeld waarmee deze rubrieken voorkomen in de standaardmodellen die de Nationale Bank uitgeeft.
- b. De definitie van de ratio's die worden berekend voor de verkorte jaarrekeningen is niet altijd identiek met die van de overeenkomstige ratio's welke op basis van de gegevens van de volledige modellen worden verkregen.

Ook krijgen ratio's die voor het totaal der volledige en verkorte modellen worden berekend, om technische redenen dezelfde inhoud als de ratio's die voor de verkorte modellen gelden.

In een volledig model worden b.v. de kosten van de schulden afzonderlijk vermeld, waardoor de berekening van de ratio "Kosten van de schulden/Toegevoegde waarde" mogelijk wordt, terwijl in een verkort model enkel de vermelding voorzien is van het totaal der financiële kosten; vandaar dat voor de verkorte modellen en voor het totaal der volledige en verkorte modellen enkel de verhouding "Financiële kosten/Toegevoegde waarde" kan worden berekend.

Deze voor het geheel van de ondernemingen berekende ratio dient niettemin met voorzichtigheid te worden geïnterpreteerd omwille van het belang dat de "andere financiële kosten" hebben voor de volledige modellen.

- c. De ondernemingen die van de mogelijkheid gebruik maken om een verkorte jaarrekening neer te leggen, zijn niet verplicht hun omzet of het bedrag van de verbruikte handelsgoederen en grond- en hulpstoffen en van de aangekochte diensten en diverse goederen die ten laste van het boekjaar vallen, te vermelden.

De hierna volgende ratio's, waarin deze rubrieken voorkomen, hebben dan ook enkel betrekking op de ondernemingen die deze gegevens hebben vermeld:

- (bruto- en netto)verkoopmarge
- toegevoegde waarde/bedrijfsopbrengsten
- aantal dagen klantenkrediet
- aantal dagen leverancierskrediet.

- d. Opdat de resultaten hun betekenis zouden behouden, werden bepaalde **ondernemingen uit de ratioberekeningen geweerd**:

- voor de ratio's waarbij de verhouding wordt gemaakt tussen één of meerdere rubrieken uit de resultatenrekening en één of meerdere rubrieken uit de balans: de ondernemingen met een boekjaar van meer of minder dan 12 maanden
- voor de ratio's die rekening houden met het personeel (personeelskosten of tewerkgesteld personeel) en de toegevoegde waarde: de ondernemingen die geen personeelskosten of tewerkgesteld personeel hebben vermeld.

Met hetzelfde doel werden bepaalde ondernemingen uitgesloten voor de berekening van de spreiding in kwartielen, terwijl ze toch tussenkomen voor dezelfde ratio berekend op basis van de geglobaliseerde bedragen; het betreft:

- voor de ratio's van de rentabiliteit van het eigen vermogen: de ondernemingen met een eigen vermogen dat negatief of nul is
- voor de ratio's waarvan de noemer bestaat uit de toegevoegde waarde: de ondernemingen met een toegevoegde waarde die negatief of nul is.

Aangezien alle ondernemingen bijdragen tot de globalisaties, en bijgevolg de gemiddelde ratio's beïnvloeden, zal de statistische populatie voor de ratiospreidingen in die gevallen verschillen van die voor de globalisaties en de gemiddelde ratio's. De voorwaarden die moeten vervuld zijn opdat de berekening van de ratio zou uitgevoerd worden, zijn in de tabel 5.2.5 vermeld.

- e. Enkele ratio's hebben inhoudelijk geen zin voor bepaalde sectoren.

In zulke gevallen wordt in de ratiotabellen een sterretje ("*") vermeld op de plaats waar de kwartielen worden opgegeven.

- f. Behalve de eerder vermelde gevallen wordt de waarde van bepaalde ratio's niet berekend omwille van de volgende redenen:

Reden van niet-berekening van de ratiowaarde	Vermelding
Het aantal significante waarden is onvoldoende voor de groepering	n.s. (niet-significant)
Noemer nul of afwezig en/of teller nul of afwezig	onb. (onbepaald)
Waarde (ver) boven de normale waarde	n.v. (niet-voorstelbaar)

Deze regels zijn van toepassing met ingang van de statistieken 1997, en, in tegenstelling met wat voordien het geval was, wordt bij de berekening van de spreiding van de ratio's geen rekening meer gehouden met:

- individuele ratiowaarden die (ver) boven de normale waarde uitstijgen
- het resultaat van ratio's waarvoor een onderneming voor geen enkele rubriek uit de teller een waarde heeft ingevuld, terwijl de noemer verschilt van nul; deze resultaten werden vroeger als een nulresultaat in aanmerking genomen, maar worden voortaan als "onbepaald" beschouwd.

Het geen rekening meer houden met waarden die voordien met "nul" overeenkwamen, heeft tot gevolg dat de spreiding voor 1997, vergeleken met vroegere jaren, naar rechts is verschoven. Dit geldt vooral voor ratio's met betrekking tot de investeringen (de ratio's 20 en 21 uit de lijst van ratio's, punt 5.2.5)

Een onderneming die tijdens 2009 niet heeft geïnvesteerd, zal dus voor de ratio's "Aanschaffingen materiële vaste activa/ Toegevoegde waarde" en "Aanschaffingen materiële vaste activa/ Materiële vaste activa op het einde van het vorige boekjaar" als waarde "onbepaald" meekrijgen die niet tussenkomt bij de berekening van de spreiding voor deze ratio's. De berekening van de spreidingswaarden (D_i , Q_i) is dus in het voorbeeld enkel bepaald door de ondernemingen die tijdens het beschouwde boekjaar geïnvesteerd hebben. Het aantal ondernemingen dat niet heeft geïnvesteerd, kan worden afgeleid uit de vergelijking van het aantal ondernemingen dat in de globalisatiestatistiek is vermeld voor de rubriek 20/58 "Balanstotaal" enerzijds en het aantal ondernemingen dat eveneens in de globalisatiestatistiek is vermeld voor de investeringsrubrieken 8169, 8229 en 8299 uit de staat van de materiële vaste activa anderzijds.

5.2.5 Definitie van de ratio's voor ondernemingen

	Codes die voorkomen in het	
	volledig model	verkort model
A. EXPLOITATIE		
1. BRUTOVERKOOPMARGE		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u>		
De omzet moet ingevuld zijn	(verplichte vermelding)	70 > 0
Teller Bedrijfswinst (-verlies) Afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen voor risico's en kosten	+ 9901 + 630 + 631/4 + 635/7	+ 9901 + 630 + 631/4 + 635/7
Noemer Omzet Andere bedrijfsopbrengsten Exploitatiesubsidies en vanwege de overheid ontvangen compenserende bedragen	+ 70 + 74 - 740	+ 70 n.b. n.b.
Ratio = T/N * 100		
2. NETTOVERKOOPMARGE		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u>		
De omzet moet ingevuld zijn	(verplichte vermelding)	70 > 0
Teller Bedrijfswinst (-verlies) Door de overheid toegekende kapitaalsubsidies, aangerekend op het resultaat	+ 9901 + 9125	+ 9901 + 9125
Noemer Dezelfde als voor ratio 1		
Ratio = T/N * 100		
3. TOEGEVOEGDE WAARDE / BEDRIJFSOPBRENGSTEN		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u>		
De rubriek "Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen, diensten en diverse goederen" moet ingevuld zijn	(verplichte vermelding)	60/61 > 0
Teller (bruto toegevoegde waarde) Bedrijfsopbrengsten Exploitatiesubsidies en vanwege de overheid ontvangen compenserende bedragen Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen Diensten en diverse goederen Raming van de bruto toegevoegde waarde: Brutomarge	+ 70/74 - 740 - 60 - 61	+ 9900

	Codes die voorkomen in het	
	volledig model	verkort model
Noemer Bedrijfsopbrengsten Exploitatiesubsidies en vanwege de overheid ontvangen compenserende bedragen Raming van de bedrijfsopbrengsten: Brutomarge Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen; diensten en diverse goederen Ratio = $T/N * 100$	+ 70/74 - 740	 + 9900 + 60/61
4. TOEGEVOEGDE WAARDE PER PERSONEELSLID		
<u>Voorwaarden voor het berekenen van de ratio</u>		
De duur van het boekjaar moet gelijk zijn aan 12 maanden ¹⁷	12 maanden	12 maanden
Het gemiddeld personeelsbestand berekend in voltijdse equivalenten moet groter zijn dan nul	9087 > 0	9087 > 0
Teller Dezelfde als voor ratio 3 Noemer Gemiddeld personeelsbestand berekend in voltijdse equivalenten Ratio = T/N (EUR)	9087	9087
5. TOEGEVOEGDE WAARDE / BRUTO MATERIËLE VASTE ACTIVA		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u>		
De duur van het boekjaar moet gelijk zijn aan 12 maanden	12 maanden	12 maanden
Teller Dezelfde als voor ratio 3 Noemer Rekenkundig gemiddelde van de aanschaffingswaarde van de materiële vaste activa: - per einde van het vorige boekjaar - per einde van het boekjaar Ratio = $T/N * 200$	+ 8199P ¹⁸ + 8199 ¹⁹	+ 8199P + 8199

¹⁷ Deze voorwaarde geldt voor de berekening van de spreidingsmaat, maar niet voor de ratio die berekend wordt op basis van de geglobaliseerde bedragen.

¹⁸ 8199P = 8191P tot 8196P.

¹⁹ 8199 = 8191 tot 8196.

	Codes die voorkomen in het	
	volledig model	verkort model
6. AANDEEL VAN DE PERSONEELSKOSTEN IN DE TOEGEVOEGDE WAARDE		
<u>Voorwaarden voor het berekenen van de ratio</u> De rubriek "Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen" moet positief zijn De noemer moet positief zijn ²⁰	62 > 0 (9800-740) > 0	62 > 0 9800 > 0
Teller Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen Voorzieningen voor pensioenen: nettotoevoegingen of nettobestedingen en -terugnemingen	+ 62 + 635	+ 62 n.b.
Noemer Identiek met de teller van ratio 3		
Ratio = T/N * 100		
7. AANDEEL VAN DE AFSCHRIJVINGEN, WAARDE-VERMINDERINGEN EN VOORZIENINGEN VOOR RISICO'S EN KOSTEN IN DE TOEGEVOEGDE WAARDE		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u> De noemer moet positief zijn ²⁰	(9800-740) > 0	9800 > 0
Teller Afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen voor risico's en kosten die deel uitmaken van de bedrijfskosten	+ 630 + 631/4 + 635/7 - 635	+ 630 + 631/4 + 635/7
Noemer Identiek met de teller van ratio 3		
Ratio = T/N * 100		
8. AANDEEL VAN DE KOSTEN VAN DE SCHULDEN IN DE TOEGEVOEGDE WAARDE		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u> De noemer moet positief zijn ²⁰	(9800-740) > 0	9800 > 0
Teller Financiële kosten waarvan: Kosten van de schulden Bedrag van het disconto ten laste van de onderneming bij de verhandeling van de vorderingen	+ 650 + 653	+ 65
Noemer Identiek met de teller van ratio 3		
Ratio = T/N * 100		

²⁰ Deze voorwaarde geldt voor de berekening van de spreidingsmaat, maar niet voor de ratio die berekend wordt op basis van de geglobaliseerde bedragen.

	Codes die voorkomen in het	
	volledig model	verkort model
B. RENTABILITEIT		
9. NETTORENTABILITEIT VAN HET EIGEN VERMOGEN NA BELASTING		
<u>Voorwaarden voor het berekenen van de ratio</u>		
De duur van het boekjaar moet gelijk zijn aan 12 maanden	12 maanden	12 maanden
De noemer moet positief zijn ²¹	10/15 > 0	10/15 > 0
Teller		
Winst (verlies) van het boekjaar	+ 9904	+ 9904
Noemer		
Eigen vermogen	+ 10/15	+ 10/15
Ratio = T/N * 100		
10. CASHFLOW / EIGEN VERMOGEN		
<u>Voorwaarden voor het berekenen van de ratio</u>		
De duur van het boekjaar moet gelijk zijn aan 12 maanden	12 maanden	12 maanden
De noemer moet positief zijn ²¹	10/15 > 0 ²¹	10/15 > 0 ²¹
Teller		
Winst (verlies) van het boekjaar	+ 9904	+ 9904
Afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen voor risico's en kosten	+ 630 + 631/4 + 6501 + 635/7 + 651 + 6560 - 6561 + 660 + 661 + 662	+ 631/4 + 635/7 + 656 + 8079 + 8279 + 8475 ^{22 23}
Terugnemingen van afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen voor risico's en kosten	- 760 - 761- 762	- 8089 - 8289 - 8485 ²³
Minderwaarden bij de realisatie van vaste activa	+ 663	n.b.
Door de overheid toegekende kapitaalsubsidies, aangerekend op het resultaat	- 9125	- 9125
Onttrekking aan de uitgestelde belastingen	- 780	- 780
Overboeking naar de uitgestelde belastingen	+ 680	+ 680
Noemer		
Dezelfde als voor ratio 9		
Ratio = T/N * 100		

²¹ Deze voorwaarde geldt voor de berekening van de spreidingsmaat, maar niet voor de ratio die berekend wordt op basis van de geglobaliseerde bedragen.

²² Afschrijvingen op oprichtingskosten niet inbegrepen.

²³ Aangezien de rubrieken 8475 en 8485 eigen zijn aan verkorte modellen, dienen in geval van volledige modellen de overeenkomstige rubrieken [+ 847(1 tot 3) + 848(1 tot 3) - 860(1 tot 3) - 861(1 tot 3)] in de teller te worden bijgevoegd voor de berekening van de spreiding voor de verkorte en volledige jaarrekeningen samen.

	Codes die voorkomen in het	
	volledig model	verkort model
11. BRUTORENTABILITEIT VAN HET TOTAAL DER ACTIVA, VÓÓR BELASTING EN KOSTEN VAN DE SCHULDEN		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u>		
De duur van het boekjaar moet gelijk zijn aan 12 maanden	12 maanden	12 maanden
Teller		
Winst (verlies) van het boekjaar	+ 9904	+ 9904
Financiële kosten		+ 65
waarvan: Kosten van de schulden	+ 650 + 653	
Door de overheid toegekende kapitaal- en interestsubsidies, aangerekend op het resultaat (onder de andere financiële opbrengsten)	- 9125 - 9126	- 9125 - 9126
Afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen voor risico's en kosten	+ 630 + 631/4 + 635/7 + 651 + 6560 - 6561 + 660 + 661 + 662	+ 631/4 + 635/7 + 8079 + 8279 + 8475 ²⁴
Terugnemingen van afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen voor risico's en kosten	- 760 - 761 - 762	- 8089 - 8289 - 8485 ²⁴
Minderwaarden bij de realisatie van vaste activa	+ 663	n.b.
Belastingen op het resultaat (van het boekjaar)	+ 9134	+ 67/77
Onttrekking aan de uitgestelde belastingen	- 780	- 780
Overboeking naar de uitgestelde belastingen	+ 680	+ 680
Noemer		
Totaal der activa	+ 20/58	+ 20/58
Ratio = T/N * 100		
12. NETTORENTABILITEIT VAN HET TOTAAL DER ACTIVA, VÓÓR BELASTING EN KOSTEN VAN DE SCHULDEN		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u>		
De duur van het boekjaar moet gelijk zijn aan 12 maanden	12 maanden	12 maanden
Teller		
Winst (verlies) van het boekjaar	+ 9904	+ 9904
Financiële kosten		+ 65
waarvan: Kosten van de schulden	+ 650 + 653	
Door de overheid toegekende interestsubsidies, aangerekend op het resultaat	- 9126	- 9126
Belastingen op het resultaat (van het boekjaar)	+ 9134	+ 67/77
Noemer		
Totaal der activa	+ 20/58	+ 20/58
Ratio = T/N * 100		

²⁴ Aangezien de rubrieken 8475 en 8485 eigen zijn aan verkorte modellen, dienen in geval van volledige modellen de overeenkomstige rubrieken [+ 847(1 tot 3) + 848(1 tot 3) - 860(1 tot 3) - 861(1 tot 3)] in de teller te worden bijgevoegd voor de berekening van de spreiding voor de verkorte en volledige jaarrekeningen samen.

	Codes die voorkomen in het	
	volledig model	verkort model
C. FINANCIËLE STRUCTUUR		
13. LIQUIDITEIT IN RUIME ZIN		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u>		
Geen enkele	-	-
Teller		
Vorraden en bestellingen in uitvoering	+ 3	+ 3
Vorderingen op ten hoogste één jaar	+ 40/41	+ 40/41
Geldbeleggingen	+ 50/53	+ 50/53
Liquide middelen	+ 54/58	+ 54/58
Overlopende rekeningen van het actief	+ 490/1	+ 490/1
Noemer		
Schulden op ten hoogste één jaar	+ 42/48	+ 42/48
Overlopende rekeningen van het passief	+ 492/3	+ 492/3
Ratio = T/N		
14. LIQUIDITEIT IN ENGE ZIN		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u>		
Geen enkele	-	-
Teller		
Vorderingen op ten hoogste één jaar	+ 40/41	+ 40/41
Geldbeleggingen	+ 50/53	+ 50/53
Liquide middelen	+ 54/58	+ 54/58
Noemer		
Schulden op ten hoogste één jaar	+ 42/48	+ 42/48
Ratio = T/N		
15. ROTATIE VAN DE VOORRAAD HANDELSGOEDEREN, GROND- EN HULPSTOFFEN		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u>		
De duur van het boekjaar moet gelijk zijn aan 12 maanden	12 maanden	n.b.
Teller		
Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen (inkopen + afname van de voorraad - toename van de voorraad)	+ 60	n.b.
Noemer		
Grond- en hulpstoffen	+ 30/31	n.b.
Handelsgoederen	+ 34	n.b.
Onroerende goederen bestemd voor verkoop ²⁵	+ 35	n.b.
Vooruitbetalingen	+ 36	n.b.
Ratio = T/N		

²⁵ Voor alle sectoren uitgezonderd voor de sector "Bouwnijverheid" en de deelsectoren daarvan.

	Codes die voorkomen in het	
	volledig model	verkort model
16. ROTATIE VAN DE VOORRAAD GOEDEREN IN BEWERKING EN GEREED PRODUCT		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u>		
De duur van het boekjaar moet gelijk zijn aan 12 maanden	12 maanden	n.b.
Teller		
Bedrijfskosten	+ 60/64	n.b.
Wijziging in de voorraad goederen in bewerking en gereed product en in de bestellingen in uitvoering	- 71	n.b.
Geproduceerde vaste activa	- 72	n.b.
Exploitatiesubsidies en vanwege de overheid ontvangen compenserende bedragen	- 740	n.b.
Door de overheid toegekende kapitaalsubsidies, aangerekend op het resultaat	- 9125	n.b.
Noemer		
Goederen in bewerking	+ 32	n.b.
Gereed product	+ 33	n.b.
Onroerende goederen bestemd voor verkoop ²⁶	+ 35	n.b.
Bestellingen in uitvoering	+ 37	n.b.
Ratio = T/N		
17. AANTAL DAGEN KLANTENKREDIET		
<u>Voorwaarden voor het berekenen van de ratio</u>		
De duur van het boekjaar moet gelijk zijn aan 12 maanden	12 maanden	12 maanden
De omzet moet opgegeven zijn	(verplichte vermelding)	70 > 0
Teller		
Handelsvorderingen	+ 40	+ 40
De door de onderneming geëndosseerde handelseffecten in omloop	+ 9150	+ 9150
Noemer		
Omzet	+ 70	+ 70
Andere bedrijfsopbrengsten	+ 74	n.b.
Exploitatiesubsidies en vanwege de overheid ontvangen compenserende bedragen	- 740	n.b.
De belasting over de toegevoegde waarde, in rekening gebracht tijdens het boekjaar door de onderneming	+ 9146	n.b.
Ratio = T/N * 365 dagen		

²⁶ Enkel voor de sector "Bouwnijverheid" en de deelsectoren daarvan.

	Codes die voorkomen in het	
	volledig model	verkort model
18. AANTAL DAGEN LEVERANCIERSKREDIET		
<u>Voorwaarden voor het berekenen van de ratio</u>		
De duur van het boekjaar moet gelijk zijn aan 12 maanden De rubriek "Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen, diensten en diverse goederen" moet ingevuld zijn	12 maanden (verplichte vermelding)	12 maanden 60/61 > 0
Teller Handelsschulden	+ 44	+ 44
Noemer Inkopen van handelsgoederen, grond- en hulpstoffen	+ 600/8	
Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen; diensten en diverse goederen	+ 61	+ 60/61
Diensten en diverse goederen	+ 9145	n.b.
De belasting over de toegevoegde waarde, in rekening gebracht tijdens het boekjaar aan de onderneming (aftrekbaar)		
Ratio = T/N * 365 dagen		
19. SOLVABILITEIT		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u>		
Geen enkele	-	-
Teller Eigen vermogen	+ 10/15	+ 10/15
Noemer Totaal der passiva	+ 10/49	+ 10/49
Ratio = T/N * 100		

	Codes die voorkomen in het	
	volledig model	verkort model
D. INVESTERINGEN		
20. BELANG VAN DE AANSCHAFFINGEN VAN MATERIËLE VASTE ACTIVA IN VERGELIJKING MET DE TOEGEVOEGDE WAARDE		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u> De noemer moet positief zijn ²⁷	(9800-740) > 0	9800 > 0
Teller Tijdens het boekjaar aangeschafte materiële vaste activa (met inbegrip van de geproduceerde vaste activa) Meerwaarden op materiële vaste activa, verworven van derden Afschrijvingen en waardeverminderingen op materiële vaste activa, verworven van derden	+ 8169 ²⁸ + 8229 ²⁹ - 8299 ³⁰	+ 8169 + 8229 - 8299
Noemer Identiek met de teller van ratio 3		
Ratio = T/N * 100		
21. BELANG VAN DE AANSCHAFFINGEN VAN MATERIËLE VASTE ACTIVA IN VERGELIJKING MET DE MATERIËLE VASTE ACTIVA PER EINDE VAN HET VORIGE BOEKJAAR		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u> De duur van het boekjaar moet gelijk zijn aan 12 maanden	12 maanden	12 maanden
Teller Dezelfde als voor ratio 20		
Noemer Aanschaffingswaarde van de materiële vaste activa per einde van het vorige boekjaar Meerwaarden op materiële vaste activa, per einde van het vorige boekjaar Afschrijvingen en waardeverminderingen op materiële vaste activa per einde van het vorige boekjaar	+ 8199P ³¹ + 8259P ³² - 8329P ³³	+ 8199P + 8259P - 8329P
Ratio = T/N * 100		

²⁷ Deze voorwaarde geldt voor de berekening van de spreidingsmaat, maar niet voor de ratio die berekend wordt op basis van de geglobaliseerde bedragen.

²⁸ 8169 = 8161 tot 8166.

²⁹ 8229 = 8221 tot 8226.

³⁰ 8299 = 8291 tot 8296.

³¹ 8199P = 8191P tot 8196P.

³² 8259P = 8251P tot 8256P.

³³ 8329P = 8321P tot 8326P.

5.3 Gepublicieerde ratio's van verenigingen en stichtingen

5.3.1 Algemeenheden

De ratio's die door de Balanscentrale berekend worden op basis van de volledige en verkorte jaarrekeningmodellen voor verenigingen en stichtingen werden door de Balanscentrale gekozen in samenwerking met diverse experts uit de verenigingssector, samen verenigd in een werkgroep³⁴, die op 11 februari 2011 tot haar conclusies gekomen is.

De ratio's met betrekking tot het boekjaar 2009 zijn de eerste ratio's berekend voor de jaarrekeningen van de verenigingen en stichtingen,

5.3.2 Waarschuwing voor wat betreft de draagwijdte en representativiteit van de statistieken op basis van de jaarrekeningen van verenigingen en stichtingen

In tegenstelling met de statistieken opgesteld op basis van de jaarrekeningen van de niet-financiële ondernemingen hebben de statistieken opgesteld op basis van de standaardjaarrekeningen van verenigingen en stichtingen een **beperkte representativiteit**.

Eenzijds maken de zowat 90.000 kleine verenigingen en private stichtingen er geen deel van uit, daar ze geen jaarrekening hoeven neer te leggen bij de Balanscentrale.

Anderzijds is ongeveer 10 % van de jaarrekeningen van de grote verenigingen en stichtingen opgesteld volgens een afwijkend model, waardoor deze niet in de door de Balanscentrale berekende statistieken kunnen geïntegreerd worden. Het gaat voornamelijk om de sectoren onderwijs en ziekenhuizen.

Onderstaande tabel geeft een idee van de belangrijkheid van het gebruik van een afwijkend model volgens de activiteitensector

Standaardmodellen			Afwijkende modellen			
Sector (NACE-BEL-codes)	(1) Aantal ver.	(2) Balanstotaal (miljoen EUR)	Aantal ver.	Aantal ver. [% van (1)]	Balanstotaal (miljoen EUR)	Balanstotaal (% van (2))
Geheel van de activiteitensectoren	6.034	36.258	574	10	9.663	27
Landbouw en industrie (01 tot 43)	27	364				
Handel en diensten (45 tot 82)	827	8.863	10	1	665	8
Verblijfsaccommodaties, restaurants en cafés (55 tot 56)	102	373	2	2	5	1
Informatie en communicatie (58 tot 63)	67	360				
Financiële activiteiten en verzekeringen (64 tot 66)	34	1.327	6	18	362	27
Exploitatie van en handel in onroerend goed (68)	71	521				
Vrije beroepen en wetenschappelijke en technische activiteiten (69 tot 75)	182	1.647	1	1	298	18
Administratieve en ondersteunende diensten (77 tot 82)	339	4.441	1	0	1	0

³⁴ Hebben deelgenomen aan de werkgroep: J. Christiaens (UGent), C. Van Wymeersch (FUNDP, Louvain School of Management), S. Verbruggen (Hogeschool-Universiteit Brussel), J.-P. Vincke (IRE), S. Podevijn, M. Brees (CBN), F. Khrouz, S. Rompteau (Solvay Business School, ULB), M. Lauwers (Vlaamse Overheid Departement Welzijn Volksgezondheid en Gezin), S. Mertens, M. Marée (ULg), A. Drouguet (Semfor asbl), C. Rigo, M. Vander Donckt, V. Hendrichs, C. Buydens (NBB).

Standaardmodellen			Afwijkende modellen			
Sector (NACE-BEL-codes)	(1) Aantal ver.	(2) Balanstotaal (miljoen EUR)	Aantal ver.	Aantal ver. [% van (1)]	Balanstotaal (miljoen EUR)	Balanstotaal [% van (2)]
Openbaar bestuur (84)	76	1.817	7	9	590	32
Onderwijs (85)	817	3.803	360	44	2.497	66
Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening (86 tot 88)	2.444	13.680	130	5	5.725	42
Menselijke gezondheidszorg (86)	372	6.152	64	17	5.316	86
Ziekenhuizen (861)	68	5.082	60	88	5.265	104
Maatschappelijke dienstverlening (87 tot 88)	2.072	7.527	66	3	408	5
Maatschappelijke dienstverlening met huisvesting (87)	1.001	4.793	34	3	331	7
Maatschappelijke dienstverlening zonder huisvesting (88)	1.071	2.734	32	3	77	3
Kunst, amusement en ontspanning (90 tot 93)	524	1.185	4	2	3	0
Creatieve activiteiten, kunst en amusement (90)	225	387				
Bibliotheken, archieven, musea en overige culturele activiteiten (91)	110	415				
Sport, ontspanning en recreatie (92 tot 93)	189	383	2	1	2	1
Diverse verenigingen (94)	1.220	6.152	2	0	1	0

Er zij op gewezen dat de jaarrekeningen van de verenigingen en stichtingen slechts **gedeeltelijk** hun activiteiten **reflecteren**. Wat financieel niet meetbaar is, kan er niet in worden vermeld, zoals het vrijwilligerswerk, gratis ter beschikking van de vereniging gesteld materieel, de giften in natura,...

Daarenboven blijkt het **boeken van de subsidies** binnen de non-profitsector verre van uniform te gebeuren. Dit tengevolge van bestaande imperfecties in het Minimum Genormaliseerd Boekhoudstelsel voor verenigingen en in de jaarrekeningmodellen zoals ze gedefinieerd zijn. Er ontbreekt immers een specifieke rubriek voor de exploitatie-/werkingssubsidies, zodoende dat men deze bedragen in de praktijk evengoed zal kunnen geboekt vinden in het *Omzetcijfer* (rub.70), als in *Andere bedrijfsopbrengsten* (rub.74), of in de *Kapitaal- en intrestsubsidies* (rub.736), of nog, in de totaalrubriek "*Lidgeld, schenkingen, legaten en subsidies*" (rub.73).

Er zij tevens op gewezen dat de verenigingen en private stichtingen qua activiteiten een zeer **heterogene** populatie vormen . Sommige zijn quasi-ondernemingen (bijvoorbeeld: de sociale secretariaten en de controle-organismen), terwijl andere werkelijk zonder winstoogmerk opereren. De interpretatie van de statistieken zal dus oordeelkundig dienen te gebeuren, rekening houdend met de bijzonderheden van de sector.

5.3.3 Ratio's die voor de verenigingen en stichtingen berekend worden - beschrijving

De gepubliceerde ratio's van verenigingen en stichtingen zijn, net zoals bij de ondernemingen, in 4 groepen in te delen, naargelang ze betrekking hebben op :

- **de exploitatie**
- **de rentabiliteit**
- **de financiële structuur**
- **de investeringen**

Een vijfde groep is hieraan toegevoegd, betrekking hebbend op

- **de specificiteit van de non-profitsector**

In het totaal werden 22 ratio's berekend voor de jaarrekeningen opgesteld volgens een standaardmodel voor verenigingen.

Exploitatie

1. Brutomarge op bedrijfsopbrengsten (%)
2. Resultaat uit de gewone bedrijfsuitoefening op de bedrijfs- en financiële opbrengsten (%)
3. Toegevoegde waarde op bedrijfsopbrengsten (%)
4. Toegevoegde waarde per personeelslid (in EUR)
5. Aandeel van de personeelskosten in de toegevoegde waarde (%)
6. Aandeel van de afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen in de toegevoegde waarde (%)
7. Aandeel van de financiële lasten in de toegevoegde waarde (%)

Rentabiliteit

8. Rentabiliteit van de totale opbrengsten (%)
9. Netto-rentabiliteit van het totaal der activa vóór
 - a. kosten van schulden (%) (**enkel voor de volledige modellen !**)
 - b. financiële kosten (%) (**enkel voor de verkorte modellen !**)
10. Aandeel van de totale schulden gedekt door de cashflow (%)

Specificiteit van de non-profitsector

11. Aandeel van de lidgelden, schenkingen, legaten en subsidies in het totaal der bedrijfsopbrengsten (%)
12. Aandeel van de personeelskosten gedekt door de lidgelden, schenkingen, legaten en subsidies (%)

Financiële structuur

13. Liquiditeit in ruime zin
14. Liquiditeit in enge zin
15. Solvabiliteit verbeterd voor vaste activa die niet in volle eigendom zijn van de vereniging (%)
16. Aandeel van de materiële vaste activa die volle eigendom zijn van de vereniging (%)
17. Vaste vermogen op uitgebreide vaste activa (%)
18. Aandeel van de kapitaalsubsidies in het eigen vermogen (%)
19. Aantal dagen debiteurskrediet
20. Aantal dagen leverancierskrediet

Investeringen

21. De aanschaffing van materiële vaste activa / de materiële vaste activa per einde vorig boekjaar (%)
22. Afschrijvingsgraad op immateriële en materiële vaste activa (%)

Brutomarge op bedrijfsopbrengsten (ratio 1)³⁵

De verhouding wordt gemaakt van het bedrijfsresultaat op het einde van het boekjaar, gecorrigeerd met de niet-kaskosten, tot de bedrijfsopbrengsten, bestaande uit het omzetcijfer, andere bedrijfsopbrengsten en lidgelden, schenkingen, legaten en subsidies.

Met deze ratio vergewist men zich van de operationele efficiëntie van de vereniging, gaat men na of de vereniging financieel in evenwicht is voor wat haar zuiver operationele activiteiten betreft, alvorens de financiële resultaten en de uitzonderlijke elementen in beschouwing te nemen .

Resultaat uit de gewone bedrijfsuitoefening op de bedrijfs- en financiële opbrengsten (ratio 2)

De verhouding wordt gemaakt van het resultaat uit de gewone bedrijfsuitoefening, d.w.z. het bedrijfsresultaat vervolledigd met het financieel resultaat, tot de som van de bedrijfsopbrengsten en de financiële opbrengsten.

Deze ratio verifieert of de vereniging, na in beschouwingname van de financiële kosten en opbrengsten, nog steeds in financieel evenwicht is.

Toegevoegde waarde op bedrijfsopbrengsten (ratio's 3 tot 7)

De toegevoegde waarde vertegenwoordigt de waarde die de vereniging, door middel van haar productiefactoren, toevoegt aan de waarde van de verbruikte goederen en diensten.

Ze wordt bekomen door het verschil te maken tussen de **bedrijfsopbrengsten** (met inbegrip van de lidgelden, schenkingen, legaten en subsidies) en de **kosten van van de handelsgoederen, grond- en hulpstoffen, diensten en diverse goederen**.

Door de verhouding te maken van de toegevoegde waarde tot bepaalde gegevens uit de jaarrekening bekomt men indicatoren met betrekking tot:

- de globale efficiëntie van de verenigingen en de daartoe gebruikte middelen; is het voorwerp van de ratio toegevoegde waarde per personeelslid (uitgedrukt in voltijdse equivalenten)
- de mate waarin de activiteit van de vereniging inkomsten genereert: percentage toegevoegde waarde ten opzichte van de bedrijfsopbrengsten
- het relatief belang van de financiële kosten, de personeelskosten en de niet-kaskosten: afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen voor risico's en kosten.

Er wordt op gewezen dat de ratio's $\frac{\text{Toegevoegde waarde}}{\text{personeelslid}}$ en $\frac{\text{Personeelskosten}}{\text{Toegevoegde waarde}}$ niet berekend werden voor de verenigingen die werknemers noch personeelskosten vermeld hebben.

Rentabiliteit van de totale opbrengsten of van de totale activa (ratio's 8 en 9)

De doelstelling van de vereniging zal niet zozeer het maximaliseren van deze ratiowaarde zijn, dan wel zich ervan te vergewissen of ze het financieel evenwicht bereikt. Ratiowaarde nul betekent dat de vereniging over voldoende middelen beschikte om haar activiteiten te financieren, ongeacht of deze middelen afkomstig waren van de bestemmingen van geleverde goederen en diensten, dan wel van susidiërende instanties en organismen.

³⁵ Naar de ratio's wordt verwezen met het volgnummer dat hen werd toegekend in de lijst van de ratio's op pagina 43 en onder punt 5.3.6 "Definitie van de ratio's voor verenigingen en stichtingen".

De rentabiliteit van de totale activa meet de rentabiliteit van het geheel van de middelen die in de vereniging werden geïnvesteerd.

Cashflow / totale schulden (ratio 10)

De cashflow meet de bruto-zelffinancieringscapaciteit van de vereniging, m.a.w., haar vermogen liquiditeiten te genereren die haar voortbestaan verzekeren

De ratio die hier berekend wordt geeft weer hoeveel vreemd kapitaal door de cashflow zou kunnen terugbetaald worden, en derhalve wat de terugbetalingscapaciteit is van de vereniging. Een hoge waarde wijst erop een hogere schuldgraad aan te kunnen, of het bestaan van een veiligheidsmarge ten aanzien van een eventuele verslechtering van de cashflow.

De notie cashflow die hier gebruikt wordt voor het berekenen van de ratio is **verkregen door "optelling"**. Ze stemt overeen met het resultaat van het boekjaar, verhoogd met de nettokosten die geen aanleiding geven tot kaskosten (de toevoegingen van afschrijvingen, van waardeverminderingen, van voorzieningen, enz. ...). Ze kan eveneens **door "aftrekking"** bekomen worden. In dat geval vormt ze het verschil tussen:

- enerzijds, de opbrengsten die onmiddellijke of uitgestelde ontvangsten genereren, te weten: de bedrijfsopbrengsten (met inbegrip van geproduceerde vaste activa en de lidgelden, schenkingen, legaten en subsidies), de financiële opbrengsten, de meerwaarden bij de realisatie van vaste activa, andere uitzonderlijke opbrengsten, en
- anderzijds, de geboekte kaskosten tijdens het boekjaar, te weten: de handelsgoederen, grond- en hulpstoffen, diensten en diverse goederen, de bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen, de andere bedrijfskosten, de kosten van schulden, de andere financiële kosten en de andere uitzonderlijke kosten.

Aandeel van de lidgelden, schenkingen, legaten en subsidies in het totaal der bedrijfsopbrengsten (ratio 11) en aandeel van de personeelskosten gedekt door lidgelden, schenkingen, legaten en subsidies (ratio 12).

Deze voor de non-profitsector specifieke ratio's bepalen in welke mate de vereniging voor haar werking afhankelijk is van deze bijzondere bron van bedrijfsinkomsten. De eventuele volatiliteit van deze inkomstenbron (bv. afschaffing/vermindering van een belangrijke subsidie) zou een bedreiging voor de werking van de vereniging kunnen vormen.

Liquiditeit (ratio's 13 et 14)

De liquiditeitsratio's vormen een indicator voor de capaciteit van de verenigingen om op korte termijn hun financiële verplichtingen na te komen aan de hand van hun beschikbare en gemakkelijk te realiseren middelen

Net zoals voor de ondernemingen onderscheiden we de liquiditeitsratio "in ruime zin", ook "current ratio" genoemd, van de liquiditeitsratio "in enge zin", ook "quick ratio" of "acid test" genoemd.

De **liquiditeit in ruime zin** is een eerste evaluatie van de liquiditeitsgraad van de verenigingen. Ze vergelijkt het totaal van de realiseerbare en beschikbare middelen (voorraden, vorderingen op derden op ten hoogste één jaar, liquide middelen en overlopende rekeningen) met de passiva op korte termijn (schulden op ten hoogste één jaar, overlopende rekeningen).

De **liquiditeit in enge zin** houdt geen rekening met de voorraden (die moeilijk realiseerbaar zijn op korte termijn), noch met de overlopende rekeningen. Deze laatste hebben immers een duidelijk heterogeen karakter (op het actief bevatten ze de over te dragen kosten en de verworven opbrengsten, op het passief omvatten ze de toe te rekenen kosten en de over te dragen opbrengsten).

Een ratiowaarde gelijk aan of groter dan 1 betekent dat de vereniging over voldoende activa beschikt die op korte termijn kunnen worden gemobiliseerd teneinde de vervaldagen te respecteren. Hoe groter de ratio, hoe groter de veiligheidsmarge van de vlottende activa ten overstaan van de verplichtingen op korte termijn.

Solvabiliteit gecorrigeerd voor vaste activa die geen volle eigendom zijn (ratio 15) en aandeel van de vaste materiële activa die volle eigendom zijn (ratio 16)

De solvabiliteitsratio meet de financiële onafhankelijkheid van de vereniging: hoe hoger de ratio, hoe minder de vereniging afhangt van fondsen aangebracht door derden.

Hij wordt berekend als de verhouding van de fondsen van de vereniging tot het balanstotaal, na aftrek, zowel in de teller als in de noemer, van de materiële vaste activa die geen volle eigendom van de vereniging zijn. Over deze activa kan de vereniging immers niet vrij beschikken omwille van opgelegde beperkingen (verbod om te verkopen, gratis toegang voor het publiek, verbod om verbouwingswerken te laten uitvoeren, ...)

Een ratiowaarde voor "aandeel van de vaste materiële activa die volle eigendom zijn" kleiner dan 100% zou mede een relatief zwakke solvabiliteitsratio kunnen verklaren.

Vast vermogen op uitgebreide vaste activa (ratio 17)

In zekere zin gaat het om de uitdrukking van het nettobedrijfskapitaal³⁶ in de vorm van een ratio. Een ratiowaarde groter dan of gelijk aan 100% betekent dat het nettobedrijfskapitaal positief is, en bijgevolg dat het geheel van de vaste activa met vast vermogen gefinancierd is (eigen vermogen of vreemd vermogen op lange termijn)

Een ratiowaarde kleiner dan 100% betekent dat een deel van de vaste activa gefinancierd is met schulden op korte termijn, met alle risico's die uit dergelijke situatie voortvloeien, aangezien een voortgezette financiering op deze wijze onzeker is.

Aandeel van de kapitaalsubsidies in het eigen vermogen (ratio 18)

Kapitaalsubsidies kunnen zowel afkomstig zijn van overheden (lokaal, regionaal, federaal en internationaal) als van andere instellingen, ondernemingen, andere verenigingen of particulieren. Het kan gaan om geldelijke subsidies bestemd om vaste activa te financieren, maar ook om subsidies in natura, als een vorm van vaste activa die op duurzame wijze bestemd worden voor de werking van de vereniging. Het concept is dus specifiek voor de verenigingssector en blijkt uitgebreider dan het subsidiesysteem zoals het boekhoudkundig bepaald is voor de ondernemingen.

Deze ratio laat toe het belang in te schatten van dit type subsidies binnen het totaal aan eigen middelen waarover de vereniging beschikt.

We noteren nog dat de kapitaalsubsidies waarvan hier sprake is, niet de kapitaalsubsidies bevatten die betrekking hebben op vaste activa met een onbepaalde levensduur, welke rechtstreeks in het fonds van de vereniging geboekt moeten worden, zonder toepassing van de door de Commissie voor Boekhoudkundige Normen aanbevolen gespreide verwerking via de resultatenrekening.

Aantal dagen toegestaan en verkregen krediet (ratio's 19 en 20)

Deze ratio's worden maar berekend voor de verenigingen die aankoop/verkoop-verrichtingen van goederen en diensten hebben en hun omzetcijfer in hun jaarrekening vermelden. Ze geven:

- enerzijds, het gemiddeld aantal dagen tussen het ontstaan van de exploitatievorderingen en de betaling ervan door de debiteurs (aantal dagen debiteurskrediet)

³⁶ Het nettobedrijfskapitaal wordt gedefinieerd als het verschil tussen de vlottende activa in beperkte zin en vreemd vermogen op korte termijn.

- anderzijds, het gemiddeld aantal dagen tussen het ontstaan van de exploitatieschulden en de regeling ervan (aantal dagen leverancierskrediet).

Zij moeten met voorzichtigheid worden geïnterpreteerd, omdat hun berekening gesteund is op de vergelijking van een "flow" (het omzetcijfer of het bedrag van de tijdens het boekjaar gedane inkopen van handelsgoederen, grond- en hulpstoffen en van diensten en diverse goederen) en een "stock" (saldo per einde boekjaar van de uitstaande vorderingen en schulden). Het is evident dat het niveau van deze "stock" per einde boekjaar niet noodzakelijk representatief is voor het dagelijks gemiddelde van het boekjaar.

De gemiddelde betalingstermijn van de debiteuren vormt een goede indicatie voor de liquiditeit van de "handels"vorderingen op korte termijn. Een lange betalingstermijn van de leveranciers zal met de nodige omzichtigheid dienen geïnterpreteerd te worden: het kan evengoed een teken van vertrouwen zijn vanwege de leveranciers als van moeilijkheden bij het respecteren van de opgelegde betalingstermijnen.

Aanschaffing van materiële vaste activa / materiële vaste activa per einde vorig boekjaar (ratio 21)

Deze ratio toont de investeringsinspanningen van de vereniging tijdens het boekjaar, ten opzichte van de aanschaffingswaarde van de materiële activa op het einde van het vorige boekjaar.

Afschrijvingsgraad op immateriële en materiële vaste activa (ratio 22)

Deze ratio is een graad voor de staat van veroudering van de vaste activa die de vereniging ter beschikking heeft. Een ratiowaarde die 100 % benadert is een teken dat belangrijke investeringen nodig zijn voor de voortzetting van de activiteiten van de vereniging.

5.3.4 Gemiddelde ratio's en spreiding van ratio's in kwartielen

Wanneer de financiële **ratio's worden berekend op basis van de geglobaliseerde bedragen** voor een sector, brengen zij de graad van rentabiliteit, liquiditeit en solvabiliteit van die sector tot uiting. Het is evenwel niet duidelijk of de bekomen gemiddelde ratiowaarden kenmerkend zijn voor het merendeel van de verenigingen die van de populatie deel uitmaken, dan wel in belangrijke mate bepaald worden door één of meer grote verenigingen. Vandaar het belang om de ratio's op te delen in kwartielen en decielen.

Een **spreiding in kwartielen** is voor elke ratio het resultaat van de volgende bewerkingen: berekening van de ratiowaarde voor elke vereniging, rangschikking van de bekomen ratiowaarden in stijgende orde en bepaling van drie referentiewaarden, Q_1 , Q_2 en Q_3 , die zodanig worden gekozen dat

- 75 % van de verenigingen een ratiowaarde hebben die groter is dan of gelijk is aan Q_1
- 50 % van de verenigingen een ratiowaarde hebben die groter is dan of gelijk is aan Q_2
- 25 % van de verenigingen een ratiowaarde hebben die groter is dan of gelijk is aan Q_3 .

Voor iedere ratio en elke sectorale groepering verdelen de waarden Q_1 , Q_2 en Q_3 de groep van verenigingen dus in vier opeenvolgende subgroepen, die elk bestaan uit 25 % van het totaal aantal verenigingen die deel uitmaken van de berekeningen. Deze waarden vormen referentiewaarden voor een vereniging die zich in haar sector wil situeren.

Ook het aantal verenigingen waarvoor een ratiowaarde bestaat die deel uitmaakt van de berekening van de spreiding wordt vermeld.

5.3.5 Methodologische opmerkingen

- a. De gedetailleerde definitie van elke ratio wordt gegeven in punt 5.3.6 hiernavolgend. Naast de benaming van de rubrieken die voor hun berekening van belang zijn, wordt de code vermeld waarmee deze rubrieken voorkomen in de standaardmodellen die de Nationale Bank uitgeeft.

- b. De definitie van de ratio's die worden berekend voor de verkorte jaarrekeningen is niet altijd identiek met die van de overeenkomstige ratio's welke op basis van de gegevens van de volledige modellen worden berekend.

Ook krijgen ratio's die voor het totaal der volledige en verkorte modellen worden berekend, om technische redenen dezelfde inhoud als de ratio's die voor de verkorte modellen gelden.

Daar in het verkorte model het onderscheid tussen "Kosten van schulden" en "Andere financiële schulden" niet gegeven wordt, moet bij de berekening van de ratio m.b.t. de rentabiliteit van de totale activa vóór kosten van schulden voor wat betreft de verkorte jaarrekeningen, alsook de verkorte en volledige samen, het totaal van de financiële kosten genomen worden.

Deze ratio voor de verkorte en volledige jaarrekeningmodellen samen dient niettemin met voorzichtigheid te worden geïnterpreteerd, omwille van het belang dat de "andere financiële kosten" hebben voor de volledige modellen.

- c. De verenigingen die van de mogelijkheid gebruik maken om een verkorte jaarrekening neer te leggen, zijn niet verplicht hun omzet of het bedrag van de verbruikte handelsgoederen en grond- en hulpstoffen, noch dat van de aangekochte diensten en diverse goederen ten laste van het boekjaar, te vermelden.

De hierna volgende ratio's, voor de berekening waarvan deze facultatieve rubrieken nodig zijn, hebben dan ook enkel betrekking op de verenigingen die deze gegevens hebben vermeld:

- brutomarge op bedrijfsopbrengsten
- resultaat uit de gewone bedrijfsuitoefening op de bedrijfs- en financiële opbrengsten
- toegevoegde waarde op bedrijfsopbrengsten
- rentabiliteit van de totale opbrengsten
- aantal dagen debiteurskrediet
- aantal dagen leverancierskrediet.

- d. Om de resultaten significant te houden, was het nodig sommige **verenigingen uit bepaalde ratioberekeningen te weren:**

- voor de ratio's waarbij de verhouding wordt gemaakt tussen één of meerdere rubrieken uit de resultatenrekening en één of meerdere rubrieken uit de balans: de verenigingen met een boekjaar verschillend van 12 maanden
- voor de ratio's die rekening houden met het personeel (personeelskosten of tewerkgesteld personeel) en de toegevoegde waarde: de verenigingen die geen personeelskosten of tewerkgesteld personeel hebben vermeld.

- e. Behalve in voorvermelde gevallen wordt de waarde van bepaalde ratio's evenmin berekend als zich het volgende voordoet:

Reden van niet-berekening van de ratiowaarde	Vermelding
Het aantal significante waarden is onvoldoende voor de groepering	n.s. (niet-significant)
Noemer nul of afwezig en/of teller nul of afwezig	onb. (onbepaald)
Waarde (ver) boven de normale waarde	n.v. (niet-voorstelbaar)

5.3.6 Definitie van de ratio's voor verenigingen en stichtingen

	Codes die voorkomen in het	
	volledig model	verkort model
A. EXPLOITATIE		
1. BRUTOMARGE OP BEDRIJFSOPBRENGSTEN (%)		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u> De noemer moet positief zijn	70/74 > 0	70/74 > 0
Teller Bedrijfswinst (-verlies) Afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen voor risico's en kosten	+ 9901 + 630 + 631/4 + 635/8	+ 9901 + 630 + 631/4 + 635/8
Noemer Bedrijfsopbrengsten	+ 70/74	+ 70/74
Ratio = T/N * 100		
2. RESULTAAT UIT DE GEWONE BEDRIJFSUITOEFENING OP DE BEDRIJFS- EN FINANCIËLE OPBRENGSTEN (%)		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u> De noemer moet positief zijn	70/74 + 75 > 0	70/74 > 0
Teller Bedrijfswinst (-verlies) uit de gewone bedrijfsuitoefening	+ 9902	+ 9902
Noemer Bedrijfsopbrengsten Financiële opbrengsten	+70/74 +75	+70/74 +75
Ratio = T/N * 100		
3. TOEGEVOEGDE WAARDE / BEDRIJFSOPBRENGSTEN (%)		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u> De noemer moet positief zijn	70/74 > 0	70/74 > 0
Teller (bruto toegevoegde waarde = interne rubriek) Bedrijfsopbrengsten Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen Diensten en diverse goederen Raming van de bruto toegevoegde waarde: Brutomarge	(9800 =) + 70/74 - 60 - 61	(9800 =) + 9900
Noemer Bedrijfsopbrengsten	+70/74	+70/74
Ratio = T/N * 100		

	Codes die voorkomen in het	
	volledig model	verkort model
4. TOEGEVOEGDE WAARDE PER PERSONEELSLID (EUR)		
<u>Voorwaarden voor het berekenen van de ratio</u> De duur van het boekjaar moet gelijk zijn aan 12 maanden De toegevoegde waarde moet positief zijn Het gemiddeld personeelsbestand berekend in voltijdse equivalenten moet groter zijn dan nul	12 maanden 9800 > 0 9087 > 0	12 maanden 9800 > 0 9087 > 0
Teller Bruto toegevoegde waarde	+ 9800	+ 9800
Noemer Gemiddeld personeelsbestand berekend in voltijdse equivalenten	+ 9087	+ 9087
Ratio = T/N (EUR)		
5. AANDEEL VAN DE PERSONEELSKOSTEN IN DE TOEGEVOEGDE WAARDE (%)		
<u>Voorwaarden voor het berekenen van de ratio</u> De noemer moet positief zijn De post "Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen" moet positief zijn	9800 > 0 62 > 0	9800 > 0 62 > 0
Teller Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen Voorzieningen voor pensioenen: nettotoevoegingen of nettobestedingen en -terugnemingen	+ 62 + 635	+ 62 n.b.
Noemer Bruto toegevoegde waarde	+ 9800	+ 9800
Ratio = T/N * 100		
6. AANDEEL VAN DE AFSCHRIJVINGEN, WAARDEVERMINDERINGEN EN VOORZIENINGEN IN DE TOEGEVOEGDE WAARDE (%)		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u> De noemer moet positief zijn	9800 > 0	9800 > 0
Teller Toevoegingen van bovenvermelde kosten ten laste van de exploitatierekening	+ 630 + 631/4 + 635/8 - 635	+ 630 + 631/4 + 635/8
Noemer Bruto toegevoegde waarde	+ 9800	+ 9800
Ratio = T/N * 100		

	Codes die voorkomen in het	
	volledig model	verkort model
7. AANDEEL VAN DE FINANCIËLE LASTEN IN DE TOEGEVOEGDE WAARDE (%)		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u> De noemer moet positief zijn	9800 > 0	9800 > 0
Teller Financiële kosten	+ 65	+ 65
Noemer Bruto toegevoegde waarde	+ 9800	+ 9800
Ratio = T/N * 100		
B. RENTABILITEIT		
8. RENTABILITEIT VAN DE TOTALE OPBRENGSTEN (%)		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u> De noemer moet positief zijn	70/74 + 75 + 76 > 0	70/74 > 0
Teller Winst (verlies) van het boekjaar	+ 9904	+ 9904
Noemer Bedrijfsopbrengsten	+ 70/74	+ 70/74
Financiële opbrengsten	+ 75	+ 75
Uitzonderlijke opbrengsten	+ 76	+ 76
Ratio = T/N * 100		
9. NETTORENDABILITEIT VAN DE TOTALE ACTIVA VOOR KOSTEN VAN SCHULDEN (%)		
<u>Voorwaarden voor het berekenen van de ratio</u> De duur van het boekjaar moet gelijk zijn aan 12 maanden De noemer moet positief zijn	12 maanden 20/58 > 0	12 maanden 20/58 > 0
Teller Winst (verlies) van het boekjaar	+ 9904	+ 9904
Financiële lasten waarvan: kosten van schulden	+ 650 + 653	+ 65
Noemer Bruto toegevoegde waarde	+ 20/58	+ 20/58
Ratio = T/N * 100		

	Codes die voorkomen in het	
	volledig model	verkort model
10.AANDEEL VAN DE TOTALE SCHULDEN GEDEKT DOOR DE CASHFLOW (%)		
<u>Voorwaarden voor het berekenen van de ratio</u>		
De duur van het boekjaar moet gelijk zijn aan 12 maanden De noemer moet positief zijn	12 maanden 17/49 > 0	12 maanden 17/49 > 0
Teller Winst (verlies) van het boekjaar Afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen voor risico's en kosten Terugnemingen van afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen voor risico's en kosten Minderwaarden op gerealiseerde vaste activa	+ 9904 + 630 + 631/4 + 6501 + 635/8 + 651 + 6560 - 6561 + 660 + 661 + 662 -760 -761 -762 + 663	+ 9904 + 631/4 + 635/8 + 656 + 8079 + 8279 + 8475 -08089 - 8289 - 8485 n.b.
Noemer Totale schulden	+ 17/49	+ 17/49
Ratio = T/N *100		
C. SPECIFIEK VOOR DE NON-PROFITSECTOR		
11.AANDEEL VAN DE LIDGELDEN, SCHENKINGEN, LEGATEN EN SUBSIDIES IN HET TOTAAL DER BEDRIJFSOPBRENGSTEN (%)		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u>		
De noemer moet positief zijn	70/74 > 0	70/74 > 0
Teller Lidgelden, schenkingen, legaten en subsidies	+ 73	+ 73
Noemer Bedrijfsopbrengsten	+ 70/74	+ 70/74
Ratio = T/N * 100		
12.AANDEEL VAN DE PERSONEELSKOSTEN GEDEKT DOOR LIDGELDEN, SCHENKINGEN, LEGATEN EN SUBSIDIES (%)		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u>		
De noemer moet positief zijn	62 > 0	62 > 0
Teller Lidgelden, schenkingen, legaten en subsidies	+ 73	+ 73
Noemer Personeelskosten	+ 62	+ 62
Ratio = T/N * 100		

	Codes die voorkomen in het	
	volledig model	verkort model
D. FINANCIËLE STRUCTUUR		
13. LIQUIDITEIT IN RUIME ZIN		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u> De noemer moet positief zijn	$42/48 + 492/3 > 0$	$42/48 + 492/3 > 0$
Teller Vorraden en bestellingen in uitvoering Vorderingen op ten hoogste één jaar Geldbeleggingen Liquide middelen Overlopende rekeningen op het Actief	+ 3 + 40/41 + 50/53 + 54/58 + 490/1	+ 3 + 40/41 + 50/53 + 54/58 + 490/1
Noemer Schulden op ten hoogste één jaar Overlopende rekeningen op het Passief	+ 42/48 + 492/3	+ 42/48 + 492/3
Ratio = T/N		
14. LIQUIDITEIT IN ENGE ZIN		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u> De noemer moet positief zijn	$42/48 > 0$	$42/48 > 0$
Teller Vorderingen op ten hoogste één jaar Geldbeleggingen Liquide middelen	+ 40/41 + 50/53 + 54/58	+ 40/41 + 50/53 + 54/58
Noemer Schulden op ten hoogste één jaar	+ 42/48	+ 42/48
Ratio = T/N		
15. SOLVABILITEIT GECORRIGEERD VOOR VASTE ACTIVA DIE GEEN VOLLE EIGENDOM ZIJN VAN DE VERENIGING (%)		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u> De noemer moet positief zijn	$10/49 - 22/92 - 232 - 242 - 262 > 0$	$10/49 - 22/92 - 232 - 242 - 262 > 0$
Teller Eigen vermogen Materiële vaste activa die geen volle eigendom zijn van de vereniging	+ 10/15 - (22/92 + 232 + 242 + 262)	+ 10/15 - (22/92 + 232 + 242 + 262)
Noemer Totaal van de passiva Materiële vaste activa die geen volle eigendom zijn van de vereniging	+ 10/49 - (22/92 + 232 + 242 + 262)	+ 10/49 - (22/92 + 232 + 242 + 262)
Ratio = T/N * 100		

	Codes die voorkomen in het	
	volledig model	verkort model
16.AANDEEL VAN DE MATERIELE VASTE ACTIVA DIE VOLLE EIGENDOM ZIJN VAN DE VERENIGING (%)		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u> De noemer moet positief zijn	22/27 > 0	22/27 > 0
Teller Materiële vaste activa Materiële vaste activa die geen volle eigendom zijn van de vereniging	+ 22/27 - (22/92 + 232 + 242 + 262)	+ 22/27 - (22/92 + 232 + 242 + 262)
Noemer Materiële vaste activa	+ 22/27	+ 22/27
Ratio = T/N *100		
17.VAST VERMOGEN OP UITGEBREIDE VASTE ACTIVA (%)		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u> De noemer moet positief zijn	20/28 + 29 > 0	20/28 + 29 > 0
Teller Eigen vermogen Vorzieningen Schulden op meer dan één jaar	+ 10/15 + 16 + 17	+ 10/15 + 16 + 17
Noemer Vaste activa Vorderingen op meer dan één jaar	+ 20/28 + 29	+ 20/28 +29
Ratio = T/N * 100		
18.AANDEEL VAN DE KAPITAALSUBSIDIES IN HET EIGEN VERMOGEN (%)		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u> De noemer moet positief zijn	10/15 > 0	10/15 > 0
Teller Kapitaalsubsidies	+15	+ 15
Noemer Eigen vermogen	+ 10/15	+ 10/15
Ratio = T/N * 100		

	Codes die voorkomen in het	
	volledig model	verkort model
19. AANTAL DAGEN DEBITEURSKREDIET (%)		
<u>Voorwaarden voor het berekenen van de ratio</u>		
De duur van het boekjaar moet gelijk zijn aan 12 maanden	12 maanden	12 maanden
Het omzetcijfer moet ingevuld en positief zijn	70 > 0	70 > 0
Teller		
Handelsvorderingen	+ 40	+ 40
Door de vereniging geëndosseerde handelseffecten in omloop	+ 9150	+ 9150
Noemer		
Omzetcijfer	+ 70	+ 70
Andere bedrijfsopbrengsten	+ 74	n.b.
Door de vereniging in rekening gebrachte belasting op de toegevoegde waarde	+ 9146	n.b.
Ratio = T/N *365 dagen		
20. AANTAL DAGEN LEVERANCIERSKREDIET (%)		
<u>Voorwaarden voor het berekenen van de ratio</u>		
De duur van het boekjaar moet gelijk zijn aan 12 maanden	12 maanden	12 maanden
De noemer moet positief zijn	600/8 + 61 + 91/45 > 0	60/61 > 0
Teller		
Handelsschulden	+ 44	+ 44
Noemer		
Aankopen van handelsgoederen, grond- en hulpstoffen	+ 600/8	
Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen, diensten en diverse goederen		+ 60/61
Diensten en diverse goederen	+ 61	
Aan de vereniging in rekening gebrachte belasting op de toegevoegde waarde (aftrekbaar)	+ 9145	n.b.
Ratio = T/N * 365 dagen		

	Codes die voorkomen in het	
	volledig model	verkort model
E. INVESTERINGEN		
21. AANSCHAFFING VAN MATERIELE VASTE ACTIVA / MATERIELE VASTE ACTIVA PER EINDE VORIG BOEKJAAR (%)		
<u>Voorwaarden voor het berekenen van de ratio</u>		
De noemer moet positief zijn	8199P + 8259 P - 8329P > 0	8199P + 8259 P - 8329P > 0
De duur van het boekjaar moet gelijk zijn aan 12 maanden	12 maanden	12 maanden
Teller		
Vaste materiële activa aangeschaft tijdens het boekjaar	+ 8169 ³⁷	+ 8169
Meerwaarden op materiële vaste activa verworven van derden	+ 8229 ³⁸	+ 8229
Afschrijvingen en waardeverminderingen op materiële vaste activa, verworven van derden	- 8299 ³⁹	- 8299
Noemer		
Aanschaffingswaarde van de materiële vaste activa per einde vorig boekjaar	+ 8199P ⁴⁰	+ 8199P
Meerwaarden op materiële vaste activa per einde vorig boekjaar	+ 8259P ⁴¹	+ 8259P
Afschrijvingen en waardeverminderingen op materiële vaste activa per einde vorig boekjaar	- 8329P ⁴²	- 8329P
Ratio = T/N *100		
22. AFSCHRIJVINGSGRAAD OP IMMATERIELE EN MATERIELE VASTE ACTIVA (%)		
<u>Voorwaarde voor het berekenen van de ratio</u>		
De noemer moet positief zijn	8059 + 8199 > 0	8059 + 8199 > 0
Teller		
Afschrijvingen en waardeverminderingen op immateriële vaste activa	+ 8129 ⁴³	+8129
Afschrijvingen en waardeverminderingen op materiële vaste activa	+ 8329 ⁴⁴	+ 8329
Noemer		
Aanschaffingswaarde van de immateriële vaste activa	+ 8059 ⁴⁵	+ 8059
Aanschaffingswaarde van de materiële vaste activa	+ 8199 ⁴⁶	+ 8199
Ratio = T/N * 100		

³⁷ 8169 = 8161 tot 8166

³⁸ 8229 = 8221 tot 8226

³⁹ 8299 = 8291 tot 8296

⁴⁰ 8199P = 8191P tot 8196P

⁴¹ 8259P = 8251P tot 8256P

⁴² 8329P = 8321P tot 8326P

⁴³ 8129 = 8121 tot 8124

⁴⁴ 8329 = 8321 tot 8326

⁴⁵ 8059 = 8051 tot 8054

⁴⁶ 8199 = 8191 tot 8196

6. Leveringswijzen en prijzen van de statistieken

De door de Balanscentrale gepubliceerde statistieken zijn online beschikbaar op de website van de Nationale Bank, op cd-rom of in de vorm van papieren kopijen.

6.1 Online op de website van de Nationale Bank

De statistieken met betrekking tot het laatst afgesloten boekjaar kunnen gratis online geconsulteerd worden op de website van de Nationale Bank, op het adres <http://www.nbb.be> > Balanscentrale > Producten Balanscentrale > Statistieken online, op cd-rom of op papier.

6.2 Op cd-rom

Elke jaarlijkse editie van de cd-rom "Statistieken" van de Balanscentrale bevat het geheel van de statistieken van de vijf laatste beschikbare boekjaren. De prijs per editie bedraagt 25 EUR, btw inbegrepen.

De eerste editie van de cd-rom "Statistieken" omvat de statistieken van de boekjaren 1994 tot 1997

De laatste editie van de cd-rom "Statistieken" omvat de statistieken van de boekjaren 2005 tot 2009

De statistieken van de boekjaren

- 1994 tot 2001 zijn opgesteld volgens de NACE REV. 1.0 (NACE-BEL) - nomenclatuur
- 2002 tot 2006 zijn opgesteld volgens de NACE REV. 1.1 (NACE-BEL 2003) - nomenclatuur
- 2007 tot 2009 zijn opgesteld volgens de NACE REV. 2.0 (NACE-BEL 2008) - nomenclatuur

De lijst met de beschikbare sectoren op de laatste editie van de cd-rom is in bijlage weergegeven met hun samenstelling volgens de NACE-BEL 2003 en NACE-BEL 2008 - nomenclatuur.

6.3 Op papier

Voor de boekjaren 1994 tot 2009

Voor een vanop één van de edities van de cd-rom "Statistieken" gemaakte papieren kopij bedraagt de prijs (btw inbegrepen), **per boekjaar en per sector**:

- 1,45 EUR voor de ratio's; deze prijs geldt per type jaarrekeningmodel (volledig of verkort model afzonderlijk of de beide modellen samen)
- 9,08 EUR voor het geheel van de statistieken op basis van de jaarrekeningen van de ondernemingen en de verenigingen (globalisaties, ratio's en, tot 2007, tabellen van middelen en bestedingen)
- 1,45 EUR voor de statistieken betreffende de sociale balansen, ongeacht het model (vanaf 1996)

Voor de boekjaren 1984 tot 1993

De prijs (btw inbegrepen, maar zonder eventuele verzendingskosten) van deze statistieken, bezorgd onder de vorm van fotokopies, bedraagt 0,30 EUR **per blad**; de klant kan alles of een deel van de beschikbare informatie bestellen.

7. Bijlagen

7.1 BIJLAGE 1 - Sectorale groeperingen waarvoor de statistieken beschikbaar zijn

7.1.1 Statistieken op basis van de jaarrekeningen van ondernemingen en de sociale balansen

Code	Omschrijving	NACE-BEL 2003 Code	NACE-BEL 2008 Code	Aantal in 2009 opgenomen jaarrekeningen van ondernemingen		Aantal in 2009 opgenomen sociale balansen	
				volledig	verkort	volledig	verkort
PU 200	TOTAAL VAN DE NIET-FINANCIËLE ONDERNEMINGEN	0 tot 6 - (65 + 66) + 70 tot (74 - 74151) +804 + 90 + 92 + 93 + 95	0 tot 6 - (64 + 65) + 7 - (75) + 80 tot 82 + 855 + 9 - (94 + 98 + 99)	18.450	293.495	14.649	126.051
PU 210	LANDBOUW, JACHT, BOSBOUW EN VISSERIJ	0	01 + 02 + 03	85	4.873	63	1.900
DE 01	Landbouw, jacht en aanverwante diensten	01	01	78	4.322	60	1.666
DE 02	Bosbouw, bosexploitatie en aanverwante diensten	02	02	5*	410	2*	166
DE 05	Visserij en het kweken van vis en schaal- en schelpdieren	05	03	2*	141	1*	68
PU 220	ENERGIE- EN WATERHUISHOUDING	10 tot 12 + 23 + 40+ 41	05 + 06 + 091 + 0721 + 19 + 2446 + 38222 + 35 + 36	183	167	86	33
DE 23	Vervaardiging van cokes, geraffineerde aardolieproducten en splijt- en kweekstoffen	23	19 + 2446 + 38222	32	23	22	5*
PU 2201	PRODUCTIE EN DISTRIBUTIE VAN ELEKTRICITEIT, GAS, STOOM EN WARM WATER	40	35	131	114	52	20
PU 2202	WATERLEIDINGSBEDRIJVEN (WINNING, ZUIVERING EN DISTRIBUTIE VAN WATER)	41	36	18	23	12	8*
PU 2211	PETROLEUMRAFFINADERIJEN, GROOT- EN KLEINHANDEL IN PETROLEUMPRODUCTEN	232 + 505 + 5151 + 52481	473 + 4671 + 47781	196	1.851	147	937
PU 230	PRODUCTIE VAN INTERMEDIAIRE GOEDEREN (BEHALVE ENERGIE- EN WATERHUISHOUDING EN AUTO-INDUSTRIE)	13 + 14 + 156 + 157 + 171 tot 173 + 20 + 21 + 241 tot 243 + 246 + 247 + 25 tot 27 + 284 tot 287 + 312 tot 316 + 321 + 37	07 + 08 + 106 + 109 + 131 tot 133 + 16 + 17 + 201 tot 203 + 205 + 206 + 22 tot 24 + 255 tot 259 + 2712 + 2732 + 272 + 274 + 279 + 261+ 383	1.714	6.419	1.555	4.142
DE 14	Overige winning van delfstoffen	14	08	58	138	41	76
DE 27	Metallurgie	27	24	95	132	82	73
DE 37	Recuperatie van recycleerbaar afval	37	383	104	315	87	192
PU 2301	RUBBER- EN PLASTIEKVERWERKENDE INDUSTRIE	25	22	213	485	194	339
DE 252	Vervaardiging van producten in kunststof	252	222	185	420	169	293

* Voor de sectoren met een aantal opgenomen jaarrekeningen of sociale balansen kleiner dan 11 zijn de betreffende statistieken niet beschikbaar.

Code	Omschrijving	NACE-BEL 2003 Code	NACE-BEL 2008 Code	Aantal in 2009 opgenomen jaarrekeningen van ondernemingen		Aantal in 2009 opgenomen sociale balansen	
				volledig	verkort	volledig	verkort
PU 2302	NIJVERHEID VAN DE NIET-METAALHOUDENDE MINERALEN	26	23	269	958	249	636
DE 261	Glasindustrie	261	231	42	104	39	63
DE 262A	Vervaardiging van keramische producten	262 + 263	234 + 2331	32	39	2*	15
DE 265A	Betonindustrie	265 + 266	235 + 236	161	292	150	205
DE 267	Bewerken van natuursteen	267	237	20	456	18	326
PU 2303	IJZER- EN STAALINDUSTRIE	271	241	18	20	16	4*
PU 2304	PRODUCTIE EN EERSTE VERWERKING VAN NON-FERRO METALEN	274	244	27	20	24	7*
PU 2311	WINNING EN VERWERKING VAN NIET-ENERGETISCHE MINERALEN, CHEMISCHE INDUSTRIE	13 + 14 + 24 + 26 + 271 tot 274	07 + 08 + 099 + 20 + 21 + 23 + 241 tot 244	738	1.600	645	967
PU 2312	CHEMISCHE INDUSTRIE	24	20 + 21	336	426	296	226
DE 241	Vervaardiging van chemische basisproducten	241	201	138	90	121	37
DE 243	Vervaardiging van verf, vernis en drukinkt	243	203	37	66	32	42
DE 244	Farmaceutische nijverheid	244	21	59	74	48	34
DE 245	Vervaardiging van wasmiddelen en cosmetische artikelen	245	204	26	115	24	66
PU 2313	METAALVERWERKENDE NIJVERHEID	271 tot 273 + 275 + 28 tot 35	(24 - 244) + 25 + (26 - 268) + 27 + 28 + 29 + 30 + 325 + 332 + 3311	1.124	6.711	1.033	4.206
PU 240	AUTO-INDUSTRIE	34	29	86	131	80	78
PU 250	PRODUCTIE VAN UITRUSTINGSGOEDEREN (BEHALVE AUTO-INDUSTRIE)	281 tot 283 + 291 tot 296 + 30 + 311 + 322 + 331 tot 333 + 351 tot 353	251 tot 254 + 28 + 262 + 263 + 265 + 2711 + 301 tot 303 + 325 + 332	584	3.523	530	2.135
DE 30	Vervaardiging van kantoormachines en computers	30	262 + 2823	9*	62	9*	14
PU 2511	METAALVERWERKENDE, FIJNMECHANISCHE EN OPTISCHE INDUSTRIE	275 + 28 tot 35	245 + 25 + (26 - 268) + 27 + 28 + 29 + 30 + 325 + 332 + 3311	1.080	6.670	998	4.188
DE 28	Vervaardiging van producten van metaal	28	25	442	3.892	416	2.616
DE 2811	Vervaardiging van metalen constructiewerken	2811	2511	87	722	81	400
DE 2812	Vervaardiging van metalen ramen, deuren, wanden	2812	2512	47	639	43	473

* Voor de sectoren met een aantal opgenomen jaarrekeningen of sociale balansen kleiner dan 11 zijn de betreffende statistieken niet beschikbaar.

Code	Omschrijving	NACE-BEL 2003 Code	NACE-BEL 2008 Code	Aantal in 2009 opgenomen jaarrekeningen van ondernemingen		Aantal in 2009 opgenomen sociale balansen	
				volledig	verkort	volledig	verkort
DE 285	Oppervlaktebehandeling en bekleding van metaal	285	256	124	1.604	122	1.124
DE 29	Vervaardiging van machines, apparaten en werktuigen	29	28	252	1.005	239	616
DE 32	Vervaardiging van audio-, video- en telecommunicatieapparatuur	32	261 + 263 + 264	51	167	47	68
DE 33	Vervaardiging van medische apparatuur, van precisie- en optische instrumenten en van uurwerken	33	265 tot 267 + 325 + 332	62	707	53	366
DE 35	Vervaardiging van overige transportmiddelen	35	30	37	95	27	46
DE9611	Vervaardiging van informaticaproducten en van elektronische en optische producten		26	86	335	78	143
DE9612	Vervaardiging van computers, randapparatuur en elektronische onderdelen		261 + 262	37	132	35	47
PU 260	PRODUCTIE VAN DUURZAME CONSUMPTIEGOEDEREN (BEHALVE AUTO-INDUSTRIE)	297 + 323 + 334 + 335 + 354 + 355 + 361 tot 363	264 + 2652 + 267 + 275 + 309 + 31 + 321 + 322	133	1.544	122	898
PU 2611	ELEKTROTECHNISCHE INDUSTRIE, FABRIEKEN VAN BUREAUMACHINES EN MACHINES VOOR INFORMATIEVERWERKING	223 + 30 + 31 + 322 + 323	182 + 262 tot 264 + 27 + 2823 + 2931	125	607	111	271
DE 31	Vervaardiging van elektrische machines en apparaten	31	263 + 27 + 2931	113	439	99	245
PU 270	VERVAARDIGING VAN VOEDINGS- EN GENOTMIDDELEN (BEHALVE ZETMEEL EN VOEDERS VOOR DIEREN)	151 tot 155 + 158 + 159 + 16	10 - 106 - 109 + 11 + 12	505	3.017	463	2.219
DE 151A	Vlees- en visnijverheid	151 + 152	101 + 102	133	429	127	282
DE 155	Zuivelnijverheid	155	105	54	134	48	82
DE 153A	Nijverheid van oliën en plantaardige producten	153 + 154 + 156	103 + 104 + 106	94	157	83	97
DE 158A	Vervaardiging van brood, banketbakkerswerk, beschuit en koekjes	1581 + 1582	1071 + 1072	56	1.778	52	1.418
DE 159	Vervaardiging van dranken	159	11	52	151	44	76
DE 16	Vervaardiging van tabaksproducten	16	12	17	15	17	10
PU 280	PRODUCTIE VAN NIET-DUURZAME CONSUMPTIEGOEDEREN (MET UITZONDERING VAN VOEDINGS- EN GENOTMIDDELEN)	174 tot 177 + 18 + 19 + 22 + 244 + 245 + 364 tot 366	139 + 14 + 15 + 18 + 204 + 21 + 3213 + 323 + 324 + 329 + 581 + 59203	529	4.914	466	2.319
PU 2801	TEXTIELNIJVERHEID	17	13	188	779	175	458
DE 171A	Bewerken, spinnen, weven van textiel en textielveredeling	171 + 172 + 173	131 + 132 + 133	89	298	82	175
DE 174	Confectie (behalve kleding)	174	1392	27	251	27	159
DE 175	Vervaardiging van overige textielproducten	175	139 - 1392	72	228	66	124

Code	Omschrijving	NACE-BEL 2003 Code	NACE-BEL 2008 Code	Aantal in 2009 opgenomen jaarrekeningen van ondernemingen		Aantal in 2009 opgenomen sociale balansen	
				volledig	verkort	volledig	verkort
PU 2802	LEDER-, SCHOEN- EN KLEDINGNIJVERHEID	18 + 19	14 + 15	43	611	40	340
DE 18	Vervaardiging van kleding en bontnijverheid	18	14	36	531	33	302
DE 182	Vervaardiging van kleding (behalve kleding van leder)	182	141 - 1411	34	458	31	262
DE 19	Ledernijverheid en vervaardiging van schoeisel	19	15 + 1411	7*	92	7*	42
PU 2803	HOUTINDUSTRIE, FABRIEKEN VAN HOUTEN MEUBELEN	20 + 361 + 3662	16 + 31 + 3291	204	1.963	190	1.250
DE 20	Houtindustrie en vervaardiging van artikelen van hout, kurk en riet	20	16	108	850	100	531
DE 201	Zagen van hout en industriële voorbereiding	201	161	33	226	28	162
DE 203	Vervaardiging van schrijn- en timmerwerk	203	1623	31	387	29	224
DE 202A	Overige werken van hout	202 + 204 + 205	1621 + 1622 + 1624 + 1629	44	236	43	145
DE 361A	Vervaardiging van meubels	361 + 36620	31 + 3291	96	1.113	90	719
PU 2811	PAPIER- EN PAPIERWARENINDUSTRIE, GRAFISCHE NIJVERHEID, UITGEVERIJEN	21 + 22	17 + 18 + 581	358	3.356	324	1.575
DE 21	Papier- en kartonnijverheid	21	17	91	185	85	131
DE 22	Uitgeverijen, drukkerijen en reproductie	22	18 + 581 + 59203	282	3.380	243	1.476
DE 221	Uitgeverijen	221	581 + 59203	137	1.009	110	336
DE 222	Drukkerijen en aanverwante diensten	222	181	145	2.303	133	1.135
PU 2850	ANDERE VERWERKENDE INDUSTRIEËN	15 tot 22 + 25 + 36	10 tot 18 + 22 + 31 + 32 + 581 + 59203	1.684	11.641	1.530	6.834
DE 15	Vervaardiging van voedingsmiddelen en dranken	15	10 + 11	585	3.180	536	2.320
DE 36	Vervaardiging van meubels, overige industrie	36	31 + 32	157	2.156	140	1.229
DE 362	Bewerking van edelstenen en vervaardiging van juwelen	362	3211 + 3212	20	260	16	121
DE 363A	Vervaardiging van ontspanningsartikelen, overige industrie	363 + 364 + 365 + 366	3213 + 322 + 323 + 324 + 329	20	300	18	140
PU 2860	REPARATIE EN INSTALLATIE VAN MACHINES EN APPARATEN		33	64	586	59	323
PU 290	GEHEEL VAN DE VERWERKENDE INDUSTRIE	13 tot 19 + 2 + 3	07 + 08 + 1 + 2 + 30 tot 33 + 383	3.477	19.027	3.159	11.735
PU 300	BOUWNIJVERHEID	45	41 tot 43	1.459	39.231	1.001	20.794

* Voor de sectoren met een aantal opgenomen jaarrekeningen of sociale balansen kleiner dan 11 zijn de betreffende statistieken niet beschikbaar.

Code	Omschrijving	NACE-BEL 2003 Code	NACE-BEL 2008 Code	Aantal in 2009 opgenomen jaarrekeningen van ondernemingen		Aantal in 2009 opgenomen sociale balansen	
				volledig	verkort	volledig	verkort
DE 452	Burgerlijke en utiliteitsbouw; weg- en waterbouw	452	412 + 42 + 439	687	14.292	590	8.421
DE 4521	Algemene bouwkundige en civieltechnische werken	4521	412 + 4213 + 422	419	7.643	349	4.428
DE 4522	Dakbedekking en bouw van dakconstructies	4522	4391	26	2.210	24	1.589
DE 453	Bouwinstallatie	453	432	187	9.474	170	5.223
DE 4531	Elektrische installatie	4531	4321	95	4.334	87	2.357
DE 4533	Loodgieterswerk	4533	4322	63	4.456	58	2.572
DE 454	Afwerking van gebouwen	454	433	105	10.311	99	5.995
DE 4542	Schrijnwerk	4542	4332	62	4.686	58	2.869
DE 4543	Vloerafwerking en wandbekleding	4543	4333	7*	1.599	6*	863
DE 4544	Schilderen en glaszetten	4544	4334	25	1.973	25	1.204
PU 310	HANDEL EN REPARATIE VAN AUTO'S EN CONSUMPTIEARTIKELN	50 tot 52	45 tot 47	5.829	73.976	5.211	37.742
DE 50	Verkoop en reparatie van auto's en motorrijwielen, verkoop van motorbrandstoffen	50	45 + 473	789	11.026	720	5.937
DE 501	Handel in auto's	501	451	447	4.306	416	2.164
DE 502	Onderhoud en reparatie van auto's	502	452	144	3.896	130	2.223
DE 503	Handel in onderdelen en accessoires van auto's	503	453	139	1.373	129	797
DE 51	Groothandel en handelsbemiddeling	51	46	4.066	28.792	3.629	12.562
DE 511	Handelsbemiddeling	511	461	147	4.823	98	754
DE 52	Kleinhandel (behalve auto's en motorrijwielen)	52	47 - 473	974	34.158	862	19.243
PU 3101	GROOTHANDEL	512 tot 519	46 - 461	3.919	23.969	3.531	11.808
DE 512	Groothandel in landbouwproducten en levende dieren	512	462	107	1.333	93	553
DE 513	Groothandel in voedings- en genotmiddelen	513	463	548	4.075	469	2.053
DE 514	Groothandel in huishoudelijke artikelen	514	464	975	7.297	900	3.269
DE 514A	Groothandel in textiel, kleding en schoeisel	5141 + 5142	4641 + 4642	162	1.890	146	762
DE 514B	Groothandel in meubelen en elektrische huishoudelijke apparaten	5143 + 51471	4643 + 46494	206	1.661	195	706
DE 514C	Groothandel in farmaceutische producten, parfums en cosmetica	5145 + 5146	4645 + 4646	366	1.169	337	620
DE 514D	Groothandel in overige consumentenartikelen	5147 - 51471	4644 + 4647 + 4648 + 4649 - 46494	240	2.536	221	1.179

* Voor de sectoren met een aantal opgenomen jaarrekeningen of sociale balansen kleiner dan 11 zijn de betreffende statistieken niet beschikbaar.

Code	Omschrijving	NACE-BEL 2003 Code	NACE-BEL 2008 Code	Aantal in 2009 opgenomen jaarrekeningen van ondernemingen		Aantal in 2009 opgenomen sociale balansen	
				volledig	verkort	volledig	verkort
DE 515	Groothandel in intermediaire producten, afval en schroot	515	467	1.289	4.838	1.133	2.529
DE 515A	Groothandel in brandstoffen, metalen en metaalertsen	5151 + 5152	4671 + 4672	240	591	202	264
DE 5153	Groothandel in hout, verf, vernis en bouwmaterialen	5153	4673	365	2.003	334	1.176
DE 515B	Groothandel in overige intermediaire producten	5154 + 5155 + 5156	4674 + 4675 + 4676	655	2.044	574	982
DE 518	Groothandel in machines, apparaten en toebehoren	518	465 + 466	922	5.467	876	3.108
DE 518A	Groothandel in kantoormachines en kantoormaterieel	5184 + 5185	4651 + 4665 + 4666	196	1.311	184	605
DE 5187	Groothandel in overige machines voor industrie en handel	5187	4669	588	3.023	563	1.852
DE 519	Overige groothandel	519	469	78	957	60	295
PU 3102	KLEINHANDEL	521 tot 526	47 - 473	974	34.158	862	19.243
DE 521	Niet-gespecialiseerde kleinhandel	521	471	172	3.692	150	2.133
DE 5211	Niet-gespecialiseerde kleinhandel in voedings- en genotmiddelen	5211	4711	146	3.439	125	1.971
DE 522	Kleinhandel in voedings- en genotmiddelen in gespecialiseerde winkels	522	472	46	3.643	36	2.219
DE 523	Kleinhandel in farmaceutische producten, reukwerk en cosmetica	523	4773 tot 4775	140	3.611	109	2.672
DE 5231	Apotheken	5231	4773	112	3.066	83	2.421
DE 5241	Kleinhandel in textiel	5241	4751	10*	849	9*	392
DE 5242	Kleinhandel in kleding	5242	4771	158	4.490	150	2.681
DE 5243	Kleinhandel in schoeisel en lederwaren	5243	4772	36	1.103	30	696
DE 5244	Kleinhandel in meubels en artikelen voor wooninrichting	5244	4759	75	2.652	71	1.481
DE 5245	Kleinhandel in elektrische huishoudapparaten, audio- en videoapparatuur	5245	4754 + 4743 + 4763	44	1.450	43	745
DE 5246	Kleinhandel in ijzerwaren en verf	5246	4752	108	1.468	102	976
DE 5247	Kleinhandel in boeken, kranten en kantoorbenodigdheden	5247	4761 + 4762	12	1.746	12	820
DE 524A	Overige gespecialiseerde kleinhandel	5248 + 5249	4741 + 4742 + 4753 + 4764 + 4765 + 47761 + 47762 + 4777 + 4778	134	7.977	117	3.937
DE 525A	Overige kleinhandel	525 + 526 + 527	4779 + 478 + 479 + 952	47	1.834	39	617

* Voor de sectoren met een aantal opgenomen jaarrekeningen of sociale balansen kleiner dan 11 zijn de betreffende statistieken niet beschikbaar.

Code	Omschrijving	NACE-BEL 2003 Code	NACE-BEL 2008 Code	Aantal in 2009 opgenomen jaarrekeningen van ondernemingen		Aantal in 2009 opgenomen sociale balansen	
				volledig	verkort	volledig	verkort
PU 320	VERBLIJFSACCOMMODATIES, RESTAURANTS EN CAFÉS	55	55 + 56	218	19.006	187	12.108
DE 551A	Hotels en overige accommodaties	551 + 552	551 + 552 + 553 + 559	129	1.743	110	1.088
DE 553A	Restaurants en drankgelegenheden	553 + 554	561 + 563	55	16.039	44	10.283
DE 555	Kantines en catering	555	562	33	1.187	33	734
PU 330	VERVOER EN TELECOMMUNICATIE	60 tot 64	49 tot 53 + 61 + 79	1.655	11.139	1.415	6.057
PU 3301	VERVOER	60 tot 63	49 tot 52 + 79	1.534	9.889	1.319	5.626
DE 60	Vervoer te land	60	49	612	6.848	565	4.021
DE 602	Stadsvervoer en wegvervoer	602	493 + 494	597	6.831	556	4.019
DE 6024	Goederenvervoer over de weg en verhuisdiensten	6024	494	509	5.578	473	3.299
DE 61	Vervoer over water	61	50	55	290	27	114
DE 62	Luchtvaart	62	51	20	143	27	15
DE 63	Vervoerondersteunende activiteiten	63	52 + 79	847	2.608	700	1.476
DE 633	Reisbureaus en touroperators	633	79	60	1.009	57	674
DE 634	Organisatie van het vrachtvervoer	634	5229	377	812	328	440
PU 3302	POST EN TELECOMMUNICATIE	64	61 + 53	121	1.250	96	431
PU 340	DIENSTEN AAN ONDERNEMINGEN EN PARTICULIEREN	67 + 70 tot 74 - 74151 + 804 + 90 + 92 + 93 + 95	37 + (38 - 383 - 38222) + 39 + 411 + 582 + 59 + 60 + 62 + 63 + 66 tot 69 + (7- 75 - 79) + 80 tot 82 + 855 + 90 tot 93 + 95 + 96 + 97	5.859	128.976	3.528	35.812
DE 804	Private onderwijsinstellingen (autorijscholen, volwassenenvorming)	804	855	37	950	55	565
PU 3401	HULPBEDRIJVEN VAN HET BANK- EN VERZEKERINGSWEZEN	67	66	236	7.620	183	4.115
DE 671	Hulpbedrijven i.v.m. financiële instellingen	671	661	102	1.578	71	1.031
DE 672	Hulpbedrijven i.v.m. het verzekeringswezen	672	662	121	6.010	101	3.076
PU 3402	VERHUUR VAN EN HANDEL IN ONROERENDE GOEDEREN	70	68 + 411 + 811	2.022	33.928	491	4.419

Code	Omschrijving	NACE-BEL 2003 Code	NACE-BEL 2008 Code	Aantal in 2009 opgenomen jaarrekeningen van ondernemingen		Aantal in 2009 opgenomen sociale balansen	
				volledig	verkort	volledig	verkort
DE 701	Activiteit in onroerend goed voor eigen rekening	701	411 + 681	606	6.222	110	604
DE 702	Verhuur van eigen onroerend goed	702	682	1.040	17.303	296	1.690
DE 703	Beheer van onroerend goed voor rekening van derden	703	683 + 811	314	7.753	79	2.065
PU 3403	ZAKELIJKE DIENSTVERLENING, VERHUUR, AFVALWATER- EN AFVALVERZAMELING, STRAATREINIGING	71 tot 74 - 74151 + 90	37 tot 39 + 582 + 62 + 631 + 69 tot 74 + 77 + 78 + 80 + 812 + 813 + 82 + 951	3.233	74.737	2.522	21.174
DE 71	Verhuur zonder bedieningspersoneel	71	77	216	2.316	134	783
DE 73	Speur- en ontwikkelingswerk	73	72	53	280	61	133
DE 74A	Overige zakelijke dienstverlening	74 - 74151	69 + 70 + 71 + 73 + 74 + 78 + 80 + 812 + 813 + 82 + 951 - 9511	2.252	60.988	1.703	17.284
DE 7411	Rechtskundige dienstverlening	7411	691	49	4.230	50	2.026
DE 7412	Boekhoudkundige dienstverlening	7412	692	83	7.364	55	3.146
DE 741A	Marktonderzoek- en adviesbureaus	7413 + 7414	732 + 702	702	25.271	389	3.367
DE 7415	Coördinatiecentra	74152	701	275	430	209	64
DE 742A	Technische dienstverlening	742 + 743	711 + 712	380	8.904	332	2.804
DE 744	Reclamewezen	744	731	172	3.276	143	981
DE 745	Selectie en terbeschikkingstelling van personeel	745	78	130	716	125	478
DE 746A	Overige dienstverlening aan bedrijven	746 + 748	80 + 82 + 74	331	6.967	283	2.039
DE 7481	Fotografen	7481	742	8*	652	7*	169
DE 747	Industriële reiniging	747	8122	71	1.151	62	702
DE 90	Afvalwater- en afvalverzameling, straatreiniging	90	37 + 38 + 39	253	654	203	389

* Voor de sectoren met een aantal opgenomen jaarrekeningen of sociale balansen kleiner dan 11 zijn de betreffende statistieken niet beschikbaar.

Code	Omschrijving	NACE-BEL 2003 Code	NACE-BEL 2008 Code	Aantal in 2009 opgenomen jaarrekeningen van ondernemingen		Aantal in 2009 opgenomen sociale balansen	
				volledig	verkort	volledig	verkort
PU 3404	PERSOONLIJKE DIENSTVERLENING, CULTUUR, SPORT EN RECREATIE	92 + 93 + 95	59 + 60 + 639 + 90 tot 93 + 952 + 96 + 97	331	11.740	277	5.539
DE 92	Recreatie, cultuur en sport	92	59 + 60 + 639 + 90 tot 93	271	6.519	225	2.496
DE 921A	Audiovisuele sector en culturele activiteiten	921 + 922 + 923 + 925	59 + 60 + 90 + 91	176	3.464	151	1.096
DE 926A	Recreatie en sport	926 + 927	92 + 931 + 932	88	2.769	69	1.356
DE 93	Overige diensten	93	96	51	4.836	45	2.913
DE 930A	Kappen en lichaamsverzorging	9302 + 9304	9602 + 9604	8*	3.117	9*	1.985
PU 3405	INFORMATIE EN COMMUNICATIE		58 + 59 + 60+ 61 +62 + 63	934	14.106	800	3.700
DE 72	Activiteiten op het gebied van informatica	72	62 + 631 + 9511 + 582	583	10.827	523	2.782
DE 722	Ontwerpen en programmeren van computerprogramma's	722	6201 + 582	290	3.694	270	1.352
DE 9601	Telecommunicatie		61	98	541	75	139
DE 9602	Uitgeverijen		58	130	1.009	112	336
DE 9603	Activiteiten in verband met radio, video- en films		59, 60, 639	139	2.076	102	522
DE 9604	Dienstverlenende activiteiten op het gebied van informatica		62, 631	567	10.479	511	2.703
PU 400	GEHEEL VAN DE NIET-FINANCIËLE ONDERNEMINGEN BEHALVE DE COÛRDINATIECENTRA	0 tot 5 + 60 tot 64 + 67 + 70 tot 74 - 74151 - 74152 + 804 + 90 + 92 + 93 + 95	0 tot 5 + (6 - 64 - 65) + (7 - 701 - 75) + 80 + 81 + 82 + 855 + (9 - 94 - 98 - 99)	18.175	293.065	14.440	125.987
PU 405	PORTEFEUILLEMAATSCHAPPIJEN EN MANAGEMENTACTIVITEITEN VAN HOLDINGS	65234 + 74151	64200	1.883	8.782	622	1.126
PU 410	GEZONDHEIDSZORG EN MAATSCHAPPELIJKE DIENSTVERLENING	85	86 + 87 + 88 + 75	209	19.125	985	6.696
DE 851A	Gezondheidszorg en veterinaire diensten	851 + 852	86 + 75	51	18.199	224	4.751
DE 853	Maatschappelijke dienstverlening	853	87 + 88	158	926	761	1.945
PU 420	FINANCIËLE INSTELLINGEN	65	64	0	0	872	1.950
PU 425	VERZEKERINGSWEZEN	66	65	0	0	79	7
PU 450	GEHEEL VAN DE ACTIVITEITENSECTOREN	0 tot 9 - 99	0 tot 9 - 99	20.908	323.282	17.020	135.729

* Voor de sectoren met een aantal opgenomen jaarrekeningen of sociale balansen kleiner dan 11 zijn de betreffende statistieken niet beschikbaar.

7.1.2 Statistieken op basis van de jaarrekeningen van verenigingen en sociale balansen

Code	Omschrijving	NACE-BEL 2003 Code	NACE-BEL 2008 Code	Aantal in 2009 opgenomen jaarrekeningen van verenigingen		Aantal in 2009 opgenomen sociale balansen	
				volledig	verkort	volledig	verkort
PU 416	GEZONDHEIDSZORG EN MAATSCHAPPELIJKE DIENSTVERLENING	851 + 853	86 + 87 + 88	697	1.845	982	6.539
DE 9701	Menselijke gezondheidszorg	851	86	94	287	221	4.594
DE 8511	Ziekenhuizen	8511	861	0	0	134	29
DE 9702	Praktijken van artsen en tandartsen	8512 + 8513	862	25	180	31	3.930
DE 9703	Overige menselijke gezondheidszorg	8514	869	27	74	56	631
DE 853	Maatschappelijke dienstverlening	853	87 + 88	603	1.558	761	1.945
DE 9704	Maatschappelijke dienstverlening met huisvesting	8531	87	393	654	524	1.019
DE 9705	Instellingen met huisvesting voor personen met een mentale handicap of psychiatrische problemen en voor drugs- en alcoholverslaafden	85311 + 85314	872	110	215	120	198
DE 9710	Verpleeginstellingen met huisvesting en instellingen met huisvesting voor ouderen en voor personen met een lichamelijke handicap	85315	87101 + 873 + 881	206	229	331	747
DE 9706	Overige maatschappelijke dienstverlening met huisvesting	85312 + 85313	879	58	250	54	193
DE 88	Maatschappelijke dienstverlening zonder huisvesting	8532	88	210	904	237	926
DE 9708	Kinderdagverblijven, kinderopvang en kleuterscholen	85321	8891	33	193	19	218
DE 88A	Beschutte en sociale werkplaatsen	85322	88995	87	145	101	141
PU 4082	ONDERWIJS	80	85	276	610	305	768
DE 85A	Kleuter- en lager onderwijs	801	851 + 852	20	73	17	51
DE 85B	Secundair onderwijs	802	853	190	147	195	117
DE 85C	Hoger onderwijs en post-secundair niet-hoger onderwijs	803	854	33	18	34	15
DE 85D	Overig onderwijs	804	855 + 856	29	355	57	575
PU 409	KUNST, AMUSEMENT EN RECREATIE	923 + 925 + 926 + 927	90 + 91 + 92 + 93	32	519	123	1.974
DE 98A	Creatieve activiteiten, kunst en amusement	923	90	13	225	37	498
DE 98B	Bibliotheken, archieven, musea en overige culturele activiteiten	925	91	11	102	17	120

Code	Omschrijving	NACE-BEL 2003 Code	NACE-BEL 2008 Code	Aantal in 2009 opgenomen jaarrekeningen van verenigingen		Aantal in 2009 opgenomen sociale balansen	
				volledig	verkort	volledig	verkort
DE 98C	Sport, ontspanning en recreatie	926 + 927	92 + 93	8*	192	69	1.356
PU 415	DIVERSE VERENIGINGEN	91	94	107	1.202	106	790
PU 412	Rechten- en belangenverdediging	911 + 912 + 9132	941 + 942 + 9492	31	321	38	290
DE 417	Religieuze organisaties	9131	9491	9*	245	7*	79
DE 417A	Verenigingen op het vlak van jeugdwerk	-	94991	7*	78	6*	47
DE 417B	Verenigingen en bewegingen voor volwassenen	-	94992	5*	112	5*	83
DE 417C	Verenigingen op het vlak van ontwikkelingssamenwerking	-	94995	10*	46	8*	25
PU 295	LANDBOUW EN INDUSTRIE	0 + 1 + 2 + 30 tot 37	0 tot 3 + 41 + 42 + 43	5*	21	4.403	34.657
PU 355	HANDEL EN DIENSTEN	5 + 6 + 70 tot 74	45 + 46 + 47 + 49 + 5 + 6 + 7 + 80 + 81 + 82	111	758	10.962	87.881
PU 320	Verblijfsaccommodaties, restaurants en cafés	55	55 + 56	12	93	187	12.108
PU3405	Informatie en communicatie	-	58 tot 63	14	56	800	3.700
DEK	Financiële activiteiten en verzekeringen	65 + 66 + 67	64 + 65 + 66	3*	35	1.134	6.074
DEL	Exploitatie van en handel in onroerend goed	70	68	3*	70	367	3.786
DEM	Vrije beroepen en wetenschappelijke en technische activiteiten	-	69 tot 75	32	165	1.266	13.222
DEN	Administratieve en ondersteunende diensten	-	77 tot 82	43	314	714	6.005
DEO	Openbaar bestuur en defensie	75	84	29	46	79	30
PU 450	GEHEEL VAN DE ACTIVITEITENSECTOREN	0 tot 9 - 99	0 tot 9 - 99	1.261	5.005	17.020	135.729

* Voor de sectoren met een aantal opgenomen jaarrekeningen of sociale balansen kleiner dan 11 zijn de betreffende statistieken niet beschikbaar.

7.2 BIJLAGE 2 - Lijst van de groeperingen volgens de juridische vorm op basis van de PU 450 (Geheel van alle activiteitensectoren)

Code	Omschrijving	NACE-BEL 2008 Code	Aantal jaarrekeningen opgenomen in 2009		Aantal sociale balansen opgenomen in 2009	
			volledig	verkort	volledig	verkort
FJV 008	COOPERATIEVE VENNOOTSCHAPPEN MET BEPERKTE AANSPRAKELIJKHEID	-	601	7.817	479	3.434
FJV 014	NAAMLOZE VENNOOTSCHAPPEN	-	16.683	76.838	12.453	34.255
FJV 015	BESLOTEN VENNOOTSCHAPPEN MET BEPERKTE AANSPRAKELIJKHEID*	-	2.940	232.103	2.081	92.922
FJV 016	COOPERATIEVE VENNOOTSCHAPPEN	-	28	2.173	24	637
FJV017	VERENIGINGEN ZONDER WINSTOOGMERK	-	1.252	4.971	1.311	3.537

* De juridische vorm FJV 015 omvat vanaf 2004 alle bvba's, met inbegrip van de eenpersoonsvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid.